

MVO

FEDERAAL ACTIEPLAN

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
ONDERNEMEN IN BELGIE

ICDO - 25 OKTOBER 2006

***FEDERAAL* ACTIEPLAN**

**MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD
ONDERNEMEN IN BELGIË**

ICDO - 25 OKTOBER 2006

Beste lezer,

Voor u ligt het eerste actieplan maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo). Het logische vervolg zeg maar, op het referentiekader mvo dat door de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) en de federale regering nog geen jaar geleden werd aangenomen*.

Dat referentiekader gaf aan waar het bij maatschappelijk verantwoord ondernemen precies om draait. Wat er de voorwaarden voor zijn, en waar de grenzen worden getrokken. Maar ook wat we erbij kunnen winnen en welke rol de overheid in het hele verhaal kan spelen. Een 'gemeenschappelijk' referentiekader overigens. Want zowel regionale overheden als de Belgische mvo-stakeholders werden steeds bij het proces betrokken.

Dit referentiekader was echter maar een begin. Het fundament dat als basis dient om maatschappelijk verantwoord ondernemen in België verder te ondersteunen, te faciliteren en de kwaliteit ervan te bevorderen. Vandaar dit vervolg: een actieplan dat een aantal heel concrete mvo-initiatieven samenbrengt.

13 acties worden erin naar voor geschoven. Sommigen hebben betrekking op wat de overheid kan doen, anderen zijn gericht op ondernemingen en stakeholders. Maar alle acties - van het aanmoedigen van duurzaam pensioensparen, over het ondersteunen van ethische handel of het verduurzamen van de aankopen bij de overheid - hebben slechts één doel voor ogen: maatschappelijk verantwoord ondernemen in België verder ontwikkelen en in de praktijk omzetten.

Met dit plan krijgt actie 31 van het Federaal Plan voor Duurzame Ontwikkeling dan ook een heel concrete invulling. Elk lid van de regering engageerde zich overigens om mee te werken, en ervoor te zorgen dat deze acties ook effectief worden uitgevoerd. Via de ICDO-rapportering zullen de genomen stappen jaarlijks worden geëvalueerd.

Er werd hard aan dit plan gewerkt, alle betrokkenen konden hun zegje doen. Ik ben er dan ook echt van overtuigd dat dit plan voor een dynamiek kan zorgen. Dat het ondernemingen, stakeholders én de overheid kan aanmoedigen om eindelijk écht werk te maken van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Broodnodig als we een stapje dichterbij willen komen bij die duurzame samenleving....

Els Van Weert
8 februari 2007

* Op 29 maart 2006 werd een referentiekader maatschappelijk verantwoord (mvo) goedgekeurd door de ICDO en vervolgens op 28 april 2006 aangenomen door de federale regering. Het actieplan mvo werd op 25 oktober 2006 goedgekeurd door de ICDO en op 21 december 2006 aangenomen door de federale regering.

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	9
1. Doelstellingen van het actieplan	10
2. Totstandkoming van dit actieplan	11
3. Overzicht van bestaande overheidsacties aangaande MVO	12
3.1. Identificatie van de MVO-acties	12
4. Standpunten van de stakeholders inzake MVO-acties van de overheid	13
4.1. Forumdagen MVO met stakeholders	13
5. Standpunten van de stakeholders inzake MVO-acties van de overheid	17
5.1. Een Maatschappelijk Verantwoorde Overheid	17
Actie 1: Verduurzaming van de overheidsaankopen	17
Actie 2: Ondersteuningsbeleid van de overheid m.b.t. buitenlandse handel en investeringen	20
Actie 3: Maatschappelijk Verantwoord Investeren bij de overheid	21
Actie 4: Opzetten van een uniek loket voor overheidslabelling	22
Actie 5: Actief overheidsbeleid m.b.t. MVO op internationaal vlak	25
5.2. Acties gericht op ondernemingen en hun stakeholders	27
Actie 6: Ondersteunen van levende netwerken	27
Actie 7: Ondersteunen van ethische handel op Belgisch niveau	29
Actie 8: Multi-stakeholderdialoog verder zetten	30
Actie 9: Duurzaamheidsverslaggeving	33
Actie 10: Opzet gemeenschappelijk onderzoeksprogramma m.b.t. MVO	34
Actie 11: Samenwerking tussen overheden m.b.t. verspreiding van kennis	36
Actie 12: Duurzaam pensioensparen	37
Actie 13: Evaluatie en uitbreiding transparantiemaatregel	38
BIJLAGE 1	41
Behorende bij Hoofdstuk 3	41
1. Overzicht van belangrijkste bestaande acties inzake MVO	41
1.1. Acties inzake MVO - Federaal	41
1.2. Acties inzake MVO - VLAANDEREN	48
1.3. Acties inzake MVO - WALLONIË	51
1.4. Acties inzake MVO - BRUSSEL	51
1.5. Gemeenschappelijke acties	53
1. Het Samenwerkingsakkoord Meerwaardeneconomie	53
2. Acties die MVO verder kunnen ondersteunen	53

INLEIDING

Dit actieplan kadert in de uitvoering van actie 31 en actie 8 van het tweede Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling (FPDO 2004-2008). Deze acties behelzen het stimuleren van maatschappelijk verantwoord ondernemen (hierna MVO) en ethisch beleggen en investeren in België. In een eerste fase werd door de Interdepartementale Commissie Duurzame Ontwikkeling (ICDO) een referentiekader aangaande MVO uitgewerkt. Dit referentiekader, dat door de regering werd goedgekeurd op 28 april 2006, schetst een kader voor MVO en maakt keuzes aangaande de terminologie, die soms tot verwarring leidde. In het referentiekader werd volgende definitie voor MVO naar voor geschoven:

“Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen is een proces waarbij ondernemingen vrijwillig streven naar verbetering op bedrijfs- en maatschappelijk vlak door op systematische wijze economische, milieu- en sociale overwegingen op een geïntegreerde en coherente manier in de gehele bedrijfsvoering op te nemen, waarbij overleg met stakeholders of belanghebbenden van de onderneming deel uitmaakt van dit proces”.

Bovendien worden in het referentiekader de belangrijkste aandachtspunten rond MVO in kaart gebracht, de mogelijke motivaties van stakeholders belicht en wordt ingegaan op de verschillende rollen die de overheid kan spelen met betrekking tot het stimuleren, faciliteren en bevorderen van de kwaliteit van MVO. Het referentiekader MVO is terug te vinden op de ICDO website (<http://www.icdo.be>).

Het (ontwerp) referentiekader werd aan een brede groep stakeholders voor advies voorgelegd. De terugkoppeling van hun inbreng en de daaropvolgende verwerking in het referentiekader werd op de eerste Forumdag MVO, eveneens op 28 april 2006, toegelicht aan de geconsulteerde stakeholders.

Het referentiekader is echter geen eindpunt, maar vormt ook het kader voor acties die de overheid kan ondernemen om MVO in België verder te laten ontwikkelen. Vandaar dit actieplan, dat het tweede deel vormt van de uitvoering van acties 31 en 8 van het tweede Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling.

1. DOELSTELLINGEN VAN HET ACTIEPLAN

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is een ruim begrip dat raakpunten heeft met vele beleidsdomeinen. Een geïntegreerde benadering is dan ook noodzakelijk. MVO-beleid bewijst zijn nut in de mate dat er een horizontale (tussen verschillende overheidsdiensten van een zelfde beleidsniveau) en verticale (tussen overheden van verschillende beleidsniveaus) samenwerking is. Dit actieplan wil in die zin de belangrijkste acties in kaart brengen die wenselijk en noodzakelijk geacht worden om MVO verder te ontwikkelen in België.

In dit actieplan worden een aantal doelstellingen geformuleerd die de ICDO wil bereiken. Deze doelstellingen kunnen geordend worden naar een algemene doelstelling en een aantal subdoelstellingen, die zich verder concretiseren in acties.

De hoofddoelstelling van het actieplan is om door middel van overheidsacties MVO in België te stimuleren, te faciliteren en de kwaliteit ervan te bevorderen. Het beoogde maatschappelijke effect is hierbij niet enkel om meer ondernemingen aan MVO te laten doen, maar ook om de multistakeholderdialoog, die een essentieel onderdeel van MVO vormt, meer ingang te laten vinden in het MVO-debat. Deze hoofddoelstelling moet gezien worden als een middellange- tot langetermijn-doelstelling

Deze doelstelling wordt in dit actieplan vertaald in een aantal subdoelstellingen. Dit zijn meer concrete doelstellingen op korte tot middellangetermijn. De belangrijkste zijn:

1. het in kaart brengen van de verschillende overheidsinitiatieven op federaal en regionaal niveau aangaande de ondersteuning en bevordering van MVO,
2. het in kaart brengen van de belangrijkste verwachtingen van de stakeholders met betrekking tot de acties die de overheid volgens hen zou moeten ondernemen,
3. het opstellen van concrete acties die door de ICDO wenselijk en/of noodzakelijk worden geacht om de algemene doelstelling te bereiken.

Wat de uitwerking van de eerste en de tweede subdoelstelling betreft werden reeds belangrijke stappen ondernomen. Zo kan in dit actieplan reeds een overzicht gegeven worden van de belangrijkste overheidsinitiatieven en acties m.b.t. MVO. Deze zijn in bijlage 1 opgenomen. Wat betreft de uitwerking van de tweede subdoelstelling werd in het kader van de consultatie aangaande het referentiekader MVO, alsook via de Forumdagen MVO, belangrijke input geleverd om dit deel van het actieplan invulling te geven.

Wat de derde subdoelstelling betreft dienen er nog belangrijke stappen gezet te worden teneinde de uitwerking van de concrete acties te realiseren. Afhankelijk van het soort actie zal steeds een andere timing voor de uitwerking en uitvoering moeten worden voorzien. Over het geheel genomen dient de realisatie van de acties over een periode van vijf jaren te worden gezien. Bij de acties zelf wordt geen concrete tijdsplanning vermeld. Er wordt enkel een moment voorzien tegen wanneer de actie geoperationaliseerd moet zijn. Het komt de bevoegde minister(s) toe binnen dit tijdsbestek zelf in te staan voor de concrete planning en timing van de actie. In het kader van de jaarlijkse rapportering van de ICDO-leden zal worden nagegaan hoever het staat met de implementatie van de voorgestelde acties in dit actieplan.

Daar waar nuttig zal (zullen) de bevoegde minister(s) overleggen of terugkoppelen naar de één of meerdere federale adviesraden. Bij een aantal acties zal dit zelfs noodzakelijk zijn. Er kan dus geen afbreuk worden gedaan aan de gestructureerde raadpleging van de bestaande organen en het specifieke statuut van de sociale partners.

Het opzetten van een actieplan MVO in België is een nieuw gegeven. Het actieplan is dan ook een eerste oefening die zeker verdere uitwerking, verdieping en verfijning zal moeten krijgen. Een grondige evaluatie van het actieplan en de daarin opgenomen acties, alsook de toegepaste methodiek om dit eerste actieplan uit te werken, zullen hiertoe de basis moeten vormen. Eén van de voorgestelde acties zal dan ook zijn aan dit actieplan en haar inhoud concrete indicatoren te koppelen die een evaluatie mogelijk moeten maken.

Tenslotte valt nog op te merken dat dit plan in eerste instantie een federaal actieplan is en de voorgestelde acties vanuit een federale oogpunt werden ontwikkeld. Het overgrote deel van de acties gaat dan ook over federale bevoegdheden. Wel wordt er in een aantal acties expliciet gezocht naar een samenwerking met de regionale overheden die binnen hun bevoegdheden ook heel wat acties ondernemen en kunnen ondernemen.

2. TOTSTANDKOMING VAN DIT ACTIEPLAN

Net zoals bij de uitwerking van het referentiekader werd de uitwerking van het actieplan MVO toevertrouwd aan de ICDO werkgroep MVO in samenwerking met de ICDO werkgroep Maatschappelijk Verantwoord Investeren (MVI). De werkzaamheden van de werkgroep kunnen onverdeeld worden in verschillende fasen.

In een **eerste fase** werd door de leden van de werkgroep een inventarisatie gemaakt van de hen gekende bestaande overheidsinitiatieven aangaande MVO. Daar de werkgroep vertegenwoordigers heeft van verschillende federale departementen én van de regionale overheden was het mogelijk om een vrij omvangrijke lijst van initiatieven op te stellen. Dit was hoofdzakelijk het gevolg van een ruime invulling van het begrip MVO-actie. Heel wat geïnventariseerde initiatieven hebben betrekking op één domein van de drie pijlers. Zo konden heel wat acties worden geïdentificeerd die ondernemingen ondersteunden om op een vrijwillige manier hun milieuprestaties te verbeteren.

Een **tweede fase** bestond uit het opstellen van criteria om de echte MVO-acties hieruit te distilleren. De resultaten van deze afweging zijn terug te vinden in hoofdstuk 3 en bijhorende bijlage 1 met betrekking tot de geselecteerde bestaande MVO-acties van de federale en de regionale overheden.

Een **derde fase**, die gedeeltelijk parallel verliep met de eerste en tweede fase, bestond uit het in kaart brengen van de voorstellen van de stakeholders. In het kader van de consultatie aangaande het referentiekader MVO werd niet enkel gevraagd naar het standpunt van de organisaties of de adviesraden op het referentiekader, maar werd hen ook heel expliciet gevraagd om aan te geven welke concrete acties, initiatieven en instrumenten er volgens hen wenselijk en noodzakelijk zijn ter versterking en verdere verspreiding van MVO in België. Voor de verwerking van deze informatie werd een beroep gedaan op externe consultancy.

Een **vierde fase** bestond vervolgens uit de organisatie van twee Forumdagen MVO, die mede op basis van de input van de stakeholders werden ingevuld. Daar konden zij met elkaar in debat gaan rond voorstellen van acties die zij zelf als stakeholders hebben aangegeven. Ook voor deze fase werd een beroep gedaan op externe consultancy. De resultaten van de derde en vierde fase worden kort aangehaald in hoofdstuk 4 en kunnen uitgebreid geconsulteerd worden in het verslag dat hierover werd opgesteld.

In een **vijfde fase** ging de werkgroep MVO/MVI aan de slag met de resultaten uit de voorgaande fasen en werden de acties in kaart gebracht die de ICDO wenselijk, haalbaar en nodig acht teneinde MVO in België te stimuleren, faciliteren en de kwaliteit ervan te bevorderen. Deze acties worden verder uitgewerkt in hoofdstuk 5.

3. OVERZICHT VAN DE BESTAANDE OVERHEIDSACTIES AANGAANDE MVO

3.1. IDENTIFICATIE VAN DE MVO-ACTIES

De verschillende Belgische overheden ontwikkelden reeds een aantal acties ter ondersteuning van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij bedrijven of voor hun eigen overheidsop treden. In de lijst van bestaande acties, zoals die is te vinden in bijlage 1, werden enkel acties van overheden opgenomen. Acties ontwikkeld door niet-overheidsactoren (ondernemingen, ngo's, vakbonden, e.a.) werden niet opgenomen, behalve als het gaat om acties waarbij één van de initiatiefnemers tot de overheid behoort. De bestaande acties betreffen het federale en regionale niveau, zoals dat aansluit bij de samenstelling en werking van de ICDO en haar werkgroep MVO. In de toekomst zal de werkgroep onderzoeken op welke manier ook lokale acties in kaart kunnen worden gebracht. Aangezien MVO, overeenkomstig de in het referentiekader aangehaalde definitie, een *geïntegreerde* aanpak vooropstelt, werd besloten om het al dan niet opnemen van bestaande acties in het actieplan te toetsen aan dit criterium. Een geïntegreerde aanpak gaat uit van het met elkaar verbonden zijn van de drie dimensies: economisch, milieu en sociaal. Aldus richt een geïntegreerde actie zich dan ook bij voorkeur op de verschillende dimensies en draagt bij tot het zoeken naar een evenwicht of het voorkomen van conflicten tussen de verschillende dimensies. Daar waar een actie dus expliciet oog heeft voor de drie dimensies is de selectie eenvoudig.

Het wordt complexer wanneer een actie slechts geënt is op één of twee van de drie dimensies. Toch kan een actie gericht op één of twee aspecten juist bijdragen tot het mogelijk maken van een evenwichtige afweging door ondernemingen van de drie dimensies. Bovendien zijn de bevoegdheden nu eenmaal verdeeld over verschillende beleidsniveaus en over diverse ministers en administraties en heeft dit tot gevolg dat bepaalde acties slechts op één of twee aspecten kunnen ingaan, omdat enkel deze aspecten binnen de bevoegdheid van de initiatiefnemer vallen. Om na te gaan of een actie die op één domein wordt genomen, gezien kan worden als een integrale benadering is de omkadering van de actie van belang. Komt die inderdaad voort uit een voorafgaande geïntegreerde analyse of wil men met de actie effectief bijdragen tot een geïntegreerde MVO-benadering door ondernemingen.

Naast de geïntegreerde benadering worden in het referentiekader ook andere criteria in rekening gebracht om bestaande acties al dan niet op te nemen in het overzicht, namelijk:

- ⊙ betreft de actie een initiatief van de overheid,
- ⊙ de actie is gericht naar ondernemingen (of eventueel organisaties in ruimere zin) en hun stakeholders,
- ⊙ de actie gaat uit van een vrijwillige benadering, hoewel dit niet impliceert dat de actie dan vrijblijvend is.

Daar waar overheden specifieke instrumenten hebben opgezet, gericht naar ondernemingen, wordt een aantal aandachtspunten in overweging genomen om de actie al dan niet op te nemen. Het gaat hier om het:

- ⊙ betrekken van stakeholders,
- ⊙ vooropstellen van transparantie,
- ⊙ rekening houden met administratieve lasten,
- ⊙ belang van onafhankelijke verificatie,
- ⊙ uitgaan van een keten- of levenscyclusbenadering,
- ⊙ eventueel oog hebben voor de internationale dimensie.

Een overzicht van de belangrijkste bestaande acties is in bijlage 1 van deze tekst opgenomen.

Dit overzicht geeft de stand van zaken op een gegeven moment weer. Het zal dus nodig zijn om de oefening op regelmatige tijdstippen te herhalen en eventueel on-line te brengen zodat de informatie up to date en bruikbaar blijft. Bovendien zou het nuttig zijn dat het overzicht ook wordt uitgebreid en aangevuld met de oplistingen van andere, niet-overheidsgebonden, initiatieven en acties.

4. STANDPUNTEN VAN DE STAKEHOLDERS INZAKE MVO-ACTIES VAN DE OVERHEID

4.1. FORUMDAGEN MVO MET STAKEHOLDERS

Aansluitend op het schriftelijke consultatieproces (najaar 2005) voor het referentiekader heeft de ICDO, als voorbereiding op onderliggend actieplan MVO, twee Forumdagen MVO georganiseerd. Deze vonden plaats op 28 april en 8 mei 2006 te Brussel. Teneinde MVO in België verder te kunnen promoten en ontwikkelen heeft de ICDO (-werkgroep) nadrukkelijk gekozen voor interactie met en participatie van diverse actoren.

Onder de titel '*Verantwoordelijkheid loont – van MVO referentiekader naar acties*' werden vertegenwoordigers van adviesraden, werkgevers, werknemers, financiële sector, maatschappelijk verantwoord investeren, consumenten, sociale economie, academische instituten en diverse ngo's uitgenodigd met elkaar te debatteren over MVO-acties en voorstellen te formuleren aan de ICDO (de regering) voor toekomstige acties ter stimulering van MVO door de overheid. Op deze dagen stonden de visies van de stakeholders centraal, de overheid was vragende partij en nam niet deel aan de debatten.

Het programma van de beide Forumdagen MVO werd samengesteld op basis van de input van de stakeholders uit de schriftelijke consultatie. Daarin konden de stakeholders al ideeën geven over mogelijke acties die de overheid zou kunnen nemen. De setting van de Forumdagen zelf was informeel en bood de deelnemers de mogelijkheid te participeren in meerdere ateliers en te discussiëren over de verschillende thema's en bijhorende acties. Daarmee waren de diverse sectoren niet altijd evenwichtig verdeeld over de ateliers en de aanwezige vertegenwoordigers van de stakeholders namen in deze debatten geen officiële standpunten namens hun organisatie in.

De eerste Forumdag bestond, naast de presentatie van het definitieve referentiekader MVO en de wijze van verwerking van de schriftelijke consultatie, uit acht interactieve ateliers.

In elk atelier werden per hoofdthema onder leiding van een moderator specifieke acties door de stakeholders besproken. De thema's van de ateliers waren:

1. Instrumenten
2. KMO
3. Transparantie & Verificatie
4. Overheid & Stakeholders
5. Communicatie & Consumenten
6. Internationaal ondernemen
7. Maatschappelijk Verantwoord Investeren
8. Kennis & Innovatie

Tijdens de tweede Forumdag stond de verdere verfijning van de discussies van de eerste Forumdag centraal. In de voormiddag was gastspreker mevrouw Jette Steen Knudsen, Directeur van 'The Copenhagen Centre'¹, uitgenodigd. Deze denktank, opgericht door de Deense regering, die diverse (nationale en internationale) partners samenbrengt, wisselt kennis uit over MVO, stimuleert publieke debatten, sensibiliseert over de veranderde rol van bedrijven in de samenleving en doet toegepast onderzoek. De rest van de dag was gewijd aan twee interactieve ateliers ter verfijning van de MVO acties met de stakeholders, een paneldebat met vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers, consumenten en ngo's en een afsluitend vraaggesprek met de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie over de verdere voortgang van het proces naar een definitief actieplan MVO van de overheid.

Op basis van de uitkomsten van de ateliers van dag één werden op de tweede Forumdag twee hoofdthema's onderscheiden voor het verfijnen van de discussies over de diverse acties, namelijk acties die betrekking hebben op het eigen optreden van de overheid en op het optreden van de overheid naar derden. Dit resulteerde in twee ateliers met de titels:

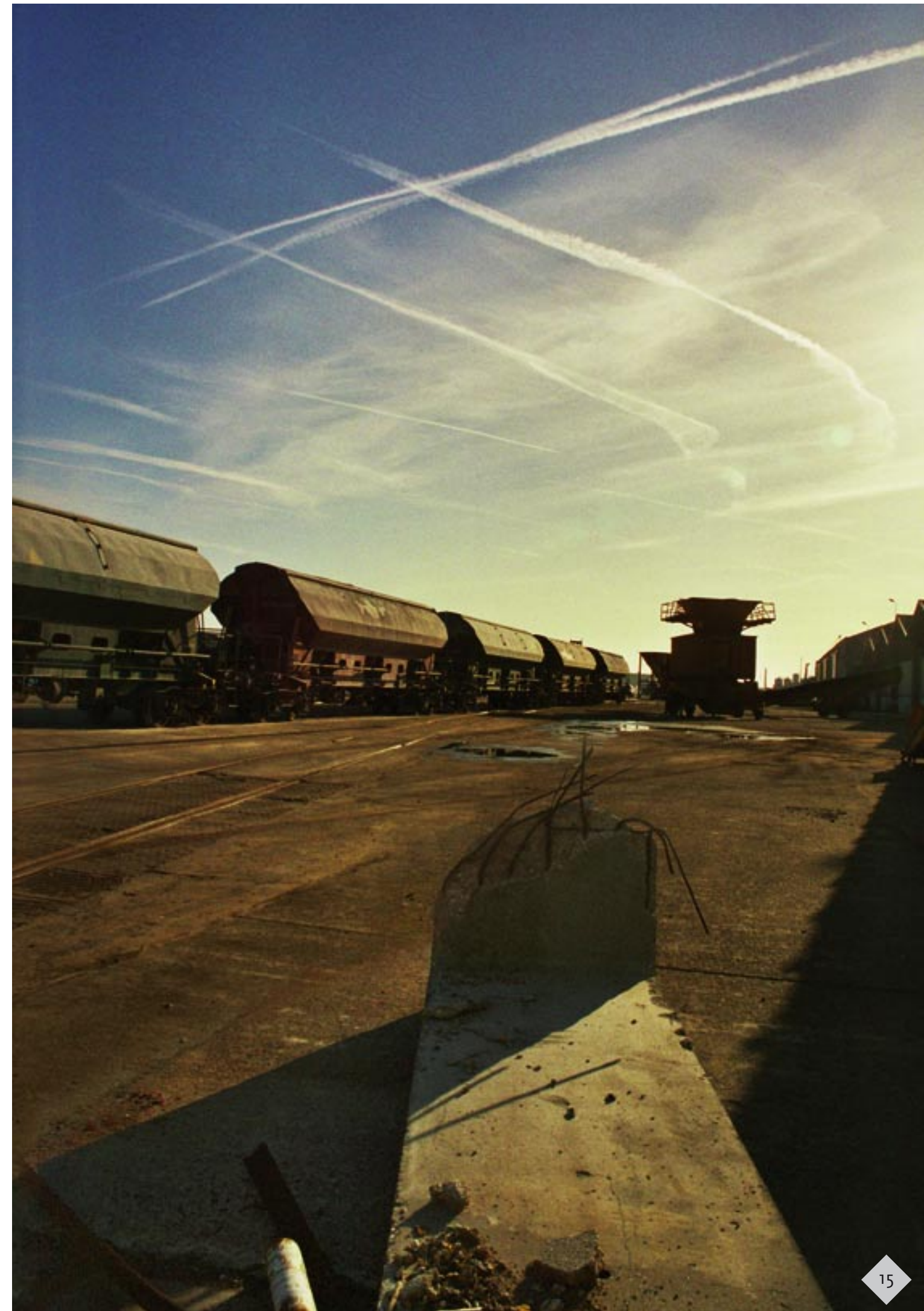
1. "De overheid met haar stakeholders"
2. "De overheid geeft het voorbeeld"

¹ Zie ook <http://www.copenhagencentre.org>

De inbreng door de stakeholders rondom mogelijke acties verschilde per atelier/thema. Dit had zowel te maken met de diversiteit (verschillende sectoren) van de aanwezige deelnemers per atelier, als ook met de specialistische kennis van de deelnemers inzake bepaalde acties. Bovendien zijn niet alle mogelijke acties even uitgebreid bediscussieerd. Beide Forumdagen toonden aan dat deze debatten over MVO-acties (meer) tijd vragen en onderdeel zijn van een langer proces van dialoog en kennisontwikkeling. Het moge duidelijk zijn dat de stakeholders niet over alle acties een consensus konden bereiken, maar ook eventuele verschillen in visies bieden goede aanknopingspunten voor het verder ontwikkelen van een MVO-beleid in België.

De resultaten van beide forumdagen zijn terug te vinden in het uitgebreide eindrapport.²

² Zie eindrapport van de beide Forumdagen MVO, opgesteld door Sustenuto en CapConseil: "Visie van de stakeholders. Resultaten van de Forumdagen." op: <http://www.icdo.be>

5. NIEUWE ACTIES EN INITIATIEVEN OM MVO IN BELGIË TE STIMULEREN

Vertrekkend vanuit de bestaande acties, alsook de inbreng van de stakeholders in de schriftelijke consultatie en op de twee Forumdagen, heeft de ICDO een aantal acties naar voor geschoven die zij als nuttig, wenselijk of noodzakelijk ziet in het kader van een geïntegreerd MVO-beleid in België.

Deze acties situeren zich in eerste instantie op het federale domein, hoewel er bij sommige acties uitdrukkelijk wordt gezocht naar een samenwerking met de regionale overheden.

De acties worden ondergebracht in twee grote groepen. Enerzijds zijn er de acties die de overheid zelf kan ondernemen. Acties die dus direct te maken hebben met haar eigen optreden. Anderzijds zijn er acties die de overheid kan nemen ten aanzien van, en in samenwerking met, haar stakeholders.

5.1. EEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE OVERHEID

Dit onderdeel gaat in op de diverse acties die door de ICDO naar voor worden geschoven en die direct verbonden zijn met het eigen optreden van de federale overheid.

Actie 1: Verduurzaming van de overheidsaankopen

a) Omschrijving

Eind 2004 werden op Europees niveau twee nieuwe richtlijnen inzake overheidsopdrachten goedgekeurd (RL 2004/17/EG en 2004/18/EG) die een hervorming van de Belgische wetgeving overheidsopdrachten noodzakelijk hebben gemaakt. Daartoe zal de wet van 24 december 1993 betreffende de overheidsopdrachten en sommige opdrachten voor aanneming van werken, leveringen en diensten worden vervangen via de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 en de wet van 16 juni 2006 betreffende de gunning, informatie aan kandidaten en inschrijvers en wachttermijnen inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken leveringen en diensten. Beide wetten zijn evenwel nog niet gepubliceerd in het Belgisch staatsblad en zijn bijgevolg nog niet in voege (info september 2006)..

Bij de omzetting van de nieuwe richtlijnen werden heel wat stappen vooruit gezet op vlak van vereenvoudiging en modernisering van de wetgeving. Ook werden vanuit het oogpunt van duurzame ontwikkeling (dat voor het eerst expliciet als één van de basisreferenties werd opgenomen in de nieuwe Europese richtlijnen) een aantal nieuwe mogelijkheden gecreëerd of geëxpliciteerd in de Belgische wetgeving. Hierdoor is het mogelijk om in de verschillende fases van een overheidsopdracht overwegingen op het vlak van duurzame ontwikkeling in te brengen. Een aantal van die mogelijkheden waren reeds opgenomen in de Belgische wetgeving, andere zijn dan weer nieuw.

Overheidsopdrachten spelen een belangrijke rol in de markt. Op Europees niveau zijn ze goed voor meer dan 14% van het Europese Bruto Binnenlands Product. Overheidsopdrachten die maatschappelijk verantwoorde ondernemingen en producten niet benadelen zijn aldus een belangrijke hefboom in de verdere ontwikkeling van maatschappelijk verantwoord ondernemen in België. Een belangrijke voorwaarde gesteld door ondernemingen is echter dat de markt groot genoeg moet zijn waardoor het voor hen de moeite loont de nodige inspanningen hiertoe te doen. Dit geldt zeker wanneer gebruik wordt gemaakt van verschillende instrumenten waarmee kan worden aangetoond dat de onderneming of het product/dienst aan de gestelde criteria voldoet. Het gebruik van duurzaamheidscriteria in de verschillende stadia van overheidsopdrachten dient dan ook door de verschillende overheden consequent te gebeuren.

Weliswaar moeten daarbij een aantal voorwaarden in acht worden genomen. Inzonderheid wanneer duurzaamheidscriteria als gunningscriteria worden gehanteerd, moet erover worden gewaakt dat deze door iedereen op dezelfde wijze zijn gekend (transparantie) en dat deze verband houden met het voorwerp van de opdracht opdat ze een objectieve vergelijking mogelijk maken. Verder mogen de gebruikte criteria de aankoopdiensten geen onbeperkte keuze laten en moeten ze voldoen aan de grondbeginselen van het EG-Verdrag inzake het vrij verkeer van goederen en diensten en de vrijheid van vestiging, alsmede de daarvan afgeleide beginselen zoals het principe van de gelijke behandeling, het discriminatieverbod, wederzijdse erkenning, evenredigheid en transparantie.

b) Actie

Teneinde overheidsaankopen te verduurzamen zullen verschillende acties worden ondernomen. Een specifieke ICDO-werkgroep 'duurzame overheidsopdrachten' zal tegen eind 2007 een nationaal actieplan duurzame overheidsopdrachten voorstellen. Dit actieplan zal het federale niveau overstijgen en zal acties opnemen om overheidsopdrachten op de verschillende beleidsniveaus te verduurzamen. Het nationaal actieplan kadert tevens in de Europese politiek aangaande 'Integrated Product Policy'. Vooruitlopend op dit actieplan kunnen evenwel een aantal specifieke acties naar voor worden geschoven die vooral vanuit het federaal beleidsniveau kunnen worden gestuurd en een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen, zowel bij de federale overheid zelf, als bij haar toeleveranciers en dienstverleners.

1. Zodra de nieuwe wetgeving overheidsopdrachten van kracht is en de nodige uitvoeringsbesluiten genomen zijn, dient een gerichte informatieverbreiding en opleiding te worden georganiseerd naar de diverse federale aankoopdiensten die hen meer duidelijkheid verschafft aangaande de nieuwe mogelijkheden van de wetgeving, met inbegrip van de mogelijkheden op het vlak van de integratie van duurzaamheidscriteria in overheidsopdrachten.
2. Op federaal vlak dient een evaluatie te gebeuren van de toepassing van de omzendbrief van 27 januari 2005 aangaande de implementatie van het duurzame ontwikkelingsbeleid bij de overheidsopdrachten van leveringen gelanceerd door aanbestedende overheden van de federale overheid die behoren tot het klassiek stelsel. De evaluatie moet ook mogelijk maken in kaart te brengen wat de stand van zaken is betreffende de verduurzaming van de federale overheidsaankopen en welke evoluties er merkbaar zijn of dienen te worden bevorderd.
3. Er zal een steunpunt duurzame overheidsopdrachten worden opgericht. Dit steunpunt wordt een soort 'front office' waar zowel aankoopdiensten, als ondernemingen, in het bijzonder ondernemingen uit de sociale economie en kmo's, als anderen terecht kunnen met vragen betreffende duurzame overheidsopdrachten. Het steunpunt wordt een samenwerkingsverband tussen verschillende overheidsdiensten die nu reeds werken rond één of meerdere aspecten van verduurzaming van overheidsopdrachten. Bij specifieke vragen (bv. rond het reserveren van opdrachten voor sociale en beschutte werkplaatsen, of het gebruik van specifieke milieucriteria, e.a.) zal de front-office dan ook kunnen doorverwijzen naar de gespecialiseerde overheidsdienst of -instelling. Anderzijds zal het steunpunt ook bijdragen tot het up to date houden en gebruiksvriendelijk maken van de gids voor duurzame aankopen (<http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be>). Bovendien zullen de duurzaamheidscriteria die in de gids worden aangereikt op juridische, wetenschappelijke en objectieve manier onderbouwd worden. Op deze manier zal de gids, nog meer dan nu het geval is, dé informatiebron bij uitstek worden voor aankoopdiensten of andere geïnteresseerden die op zoek zijn naar informatie aangaande duurzame overheidsopdrachten.
4. Vooral met innovatie kunnen integrale oplossingen, die zowel technisch als maatschappelijk het meest gewenst zijn, op termijn economisch worden gerealiseerd. Innovatieve technische en maatschappelijk verantwoorde oplossingen worden momenteel echter onvoldoende in praktijk gebracht. Een belangrijk deel van de overheidsopdrachten wordt nog steeds gegund via aanbesteding, d.w.z. op basis van de laagste prijs. Daarbij worden de vele factoren die een rol zouden moeten spelen bij de keuze van de 'beste' oplossing niet in aanmerking genomen. Dat is de oplossing waarin ook rekening gehouden wordt met aspecten als kwaliteit, duurzaamheid, snelheid, veiligheid, bereikbaarheid e.d. Best wordt door aanbestedende diensten per project gekeken naar de noodzaak van innovatief aanbesteden. Niet in alle gevallen is sprake van een complexe situatie waarin al deze factoren een rol spelen. Essentieel is hierbij dat deze beslissing niet alleen wordt genomen aan de hand van technische complexiteit. De uitdaging ligt met name in de combinatie van technische en maatschappelijke aspecten. De manier waarop en hoe dit kan gebeuren is voor de diverse aanbestedende diensten niet altijd even duidelijk. De ICDO werkgroep duurzame overheidsopdrachten zal het advies vragen aan de Commissie voor de overheidsopdrachten om te kijken op welke manier innovatief aanbesteden kan gebeuren binnen de huidige wetgeving en welke maatregelen genomen kunnen worden om dit te bevorderen.

c) Doelgroepen

- ⊙ Deelacties 1 richt zich hoofdzakelijk tot de aankoopdiensten van de verschillende federale overheidsinstanties
- ⊙ Deelactie 2 richt zich tot de federale aanbestedende overheden van de FOD's en POD's van de instellingen van openbaar nut die onderworpen zijn aan het gezag, de controle of het toezicht van de Staat.
- ⊙ Deelacties 3 en 4 richten zich zowel tot de verschillende aanbestedende overheidsinstanties van de diverse beleidsniveaus, als tot ondernemingen en hun stakeholders. In het kader van actie 3 en actie 4 zal daarenboven ook bijzondere aandacht gaan naar sociale economie-ondernemingen en kmo's.

d) Verantwoordelijken

- ⊙ De eerste deelactie met betrekking tot de informatiecampagne aangaande de nieuwe wetgeving met betrekking tot overheidsopdrachten, met inbegrip van de informatie aangaande de verschillende mogelijkheden om op de diverse niveau's van een overheidsopdracht rekening te houden met duurzame ontwikkeling, zal gebeuren door de cellen Aankoopbeleid en Advies (ABA) en FOD-Overschrijdende Raamcontracten (FOR) van de FOD Personeel en Organisatie. Anderzijds zal de FOD Kanselarij van de Eerste Minister, afdeling overheidsopdrachten, een omzendbrief opstellen gericht aan alle overheden en diensten op de verschillende overheidsniveaus, waarin de mogelijkheden inzake het gebruik van duurzame ontwikkelingscriteria zullen worden verduidelijkt.
- ⊙ De tweede deelactie valt onder de verantwoordelijkheid van de Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling, die hiertoe de opdracht kreeg in het kader van de omzendbrief. Deze evaluatie dient te gebeuren op basis van de rapporten van de cellen duurzame ontwikkeling die in elke FOD en POD werden opgericht.
- ⊙ Deelactie drie wordt uitgevoerd door de Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling, de Federale Overheidsdienst Leefmilieu en de Programmatorische federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie. Zij zullen hiertoe een gezamenlijke werkgroep oprichten.
- ⊙ Deelactie vier wordt toevertrouwd aan de ICDO werkgroep duurzame overheidsopdrachten, op advies van de Commissie voor de overheidsopdrachten

e) Timing

De timing van de eerste deelactie is afhankelijk van het moment van inwerkingtreding van de nieuwe wet. Wat de tweede deelactie betreft wordt de evaluatie voorzien tegen ten laatste april 2007. Deelactie 3 zal ten laatste tegen de eerste helft van 2007 operationeel zijn. Wat betreft de deelactie betreffende bevordering van innovatief aanbesteden zal de ICDO werkgroep op advies van de commissie overheidsopdrachten van de kanselarij tegen juni 2007 een voorstel uitwerken.

f) Budget

Het budget aangaande de eerste deelactie zal worden voorzien door de FOD P&O. Wat deelacties 2, 3 en 4 betreft vallen deze binnen de huidige budgetten van de respectievelijke FOD's en POD's en zijn deze dus budgettair neutraal.

Actie 2: Ondersteuningsbeleid van de overheid m.b.t. buitenlandse handel en investeringen

a) Omschrijving

In het kader van de ondersteuning van de buitenlandse handel zijn diverse overheidsdiensten in het leven geroepen. Deze actie betreft hier enkel de federale instellingen die nog bestaan in deze geregionaliseerde bevoegdheid.

Het meest bekend is Delcredere, voorheen De Nationale Delcredere dienst (NDD). Dit is een administratief en financieel onafhankelijke overheidsinstelling met rechtspersoonlijkheid, die onder staatswaarborg werkt.³ De NDD heeft tot taak de Belgische buitenlandse handel te bevorderen, vooral door het verzekeren van risico's verbonden aan export, import en investeringen in het buitenland. De dekking van die risico's gebeurt door de onderschrijving van een verzekeringspolis. Concreet verzekert de NDD de commerciële en politieke risico's verbonden aan transacties waarbij de totale risicoduur (fabricagetijd + krediettermijn) twee jaar te boven gaat of waarbij de verzekerde exporteur noch importeur is.

FINEXPO is een adviescomité met als doelstelling het verlenen van de financiële steun aan de export van Belgische uitrustingsgoederen en aanverwante diensten. Zij doet dit door de interestvoeten van kredieten toegekend voor de financiering van de Belgische export te verminderen of te stabiliseren. Ter ondersteuning van de export beschikt FINEXPO over vijf types instrumenten. Naast rentestabilisaties zijn er vier concessionele instrumenten, zijnde interestbonificaties, de gift, interestbonificaties met aanvullende gift en Leningen van Staat tot Staat. Bij de beoordeling van de projecten houdt FINEXPO rekening met een aantal factoren zoals o.a. het economische belang van het project voor België, de concurrentie en de budgettaire weerslag. Voor Leningen van Staat tot Staat en interestbonificaties wordt nog met meer factoren rekening gehouden zoals o.a. het ontwikkelingsgehalte voor het ontvangende land en de milieuaspecten. Om te genieten van een stabilisatie, interestbonificatie, interestbonificatie met aanvullende gift of Lening van Staat tot Staat dient de exporteur of de bank een vragenlijst in te vullen met daarin de gegevens van het project. Dit aanvraagformulier is een gemeenschappelijk instrument van FINEXPO en de Nationale Delcredere dienst.⁴ Er bestaat reeds een vergaande samenwerking tussen beide diensten.

De Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings (BMI) verzorgt ten behoeve van Belgische bedrijven de medefinanciering op lange termijn van investeringen in het buitenland. De maatschappij werkt wereldwijd en spitst haar werkzaamheden toe op de oprichting van nieuwe joint ventures of dochterondernemingen en de verwerving, herstructurering en uitbreiding van bestaande maatschappijen.

b) Actie

1. De NDD, FINEXPO en het BMI zullen meer transparantie bieden op vlak van de gehanteerde criteria. Zij zullen hierbij onder meer aangeven met welke internationale verplichtingen en verbintenissen die België heeft aangegaan rekening wordt gehouden en op welke manier dit gebeurt. De toetsingslijst die opgenomen is in bijlage van het referentiekader mvo, zal hierbij een leidraad vormen.
2. De NDD, FINEXPO en het BMI kunnen in de mate van het mogelijke een op elkaar afgestemde procedure uitwerken waarmee zij kunnen nagaan of een dossier voldoet aan de criteria gesteld in de internationale verplichtingen en verbintenissen van België, en dienen hier ook transparant en open over te communiceren.
3. Een opleiding zal worden georganiseerd voor het personeel van de NDD, FINEXPO en het BMI aangaande de internationale verplichtingen en verbintenissen van België.
4. In het kader van een 'level playing field' zouden privé-kredietverzekeraars, die soortgelijke ondersteuning leveren als de NDD, transparantie bieden aangaande het al dan niet gebruiken van internationale verplichtingen en verbintenissen bij het beoordelen van dossiers. Dit in het kader van Actie 13 betreffende het uitbreiden transparantiemaatregelen naar verzekeringen.

³ Volgens de wet van 17 juni 1991 tot wijziging van het statuut van de Nationale Delcredere dienst werd evenwel een bijkomende afdeling opgericht waarvan de activiteiten niet de staatswaarborg genieten, de NV Delcredere.

⁴ Zie: <http://www.diplomatie.be/nl/policy/finexpo/finexpoDetail.asp?TEXTID=31297>

5. In het kader van de contacten met de Europese Commissie en met de OESO zal door de federale vertegenwoordigers gestreefd worden naar een verhoogde transparantie en het gebruik van internationale verplichtingen en verbintenissen bij alle lidstaten in het kader van hun ondersteuningsbeleid, ten einde een equal level playingfield voor alle Europese ondernemingen te creëren.

c) Doelgroepen

Deze actie richt zich in eerste instantie tot de NDD, FINEXPO en de BMI. In tweede orde wil deze actie ook ondernemingen die gebruik wensen te maken van deze diensten aanspreken teneinde rekening te houden met de internationale verplichtingen en engagementen waarmee ondernemingen rekening dienen te houden in het kader van internationale transacties. Deelactie 5 richt zich tot de internationale instanties (in de eerste plaats de Europese Commissie en de OESO) die invloed hebben op het ondersteuningsbeleid van de Europese lidstaten aangaande internationale handel en investeringen.

d) Verantwoordelijken

De verantwoordelijken voor deze actie zijn de bevoegde ministers en staatssecretarissen voor de NDD, FINEXPO en de BMI. Zij zullen hiertoe een interkabinettenwerkgroep (IKW) oprichten. De verantwoordelijken voor de uitvoering van deelactie 5 zijn de Belgische vertegenwoordigers bij de OESO en bij de Europese Commissie die betrokken zijn bij het ondersteuningsbeleid m.b.t. buitenlandse handel en investeringen.

e) Timing

De IKW zal ten laatste tegen januari 2008 een voorstel op de ministerraad brengen die bovenstaande actie en deelacties concretiseert.

f) Budget

Deze actie heeft geen budgettaire weerslag

Actie 3: Maatschappelijk Verantwoord Investeren bij de overheid

a) Omschrijving

De vele overheden in België beheren een enorme hoeveelheid aan financiële middelen in afwachting van een overheidsbestemming (overheidsinvesteringen, overheidsconsumptie, sociale uitgaven in de sociale zekerheid). Voor het beheer van deze middelen doen de meeste overheden beroep op financiële tussenpersonen zoals banken. Het is immers een belangrijke taak van elke overheid om haar middelen als een goede huisvader - of is het huismoeder - te beheren.

b) Actie

1. Via een sensibiliseringscampagne en het aanreiken van standaardclausules en mogelijk te gebruiken criteria zullen de diverse overheden aangemoedigd worden om in hun aanbestedingen voor het beheer van hun financiële middelen rekening te houden met criteria van maatschappelijk verantwoord investeren. Hierbij wordt verwezen naar actie 1 met betrekking tot de verduurzaming van overheidsopdrachten. Voor het vaststellen van mogelijke criteria zal men zich onder meer baseren op de bestaande gecertificeerde ethische fondsen. Vanzelfsprekend dient hierbij ook rekening te worden gehouden met financiële criteria teneinde negatieve budgettaire gevolgen te vermijden.

2. Tegelijk zal een inventaris worden opgemaakt en bijgehouden van welke overheidsorganen hun middelen MVI-gewijs beheren, voor welk bedrag en volgens welke criteria dit gebeurt. Deze inventaris zal in het kader van transparantie kunnen geraadpleegd worden via het internet.

c) Doelgroepen

- ⊗ alle overheden in dit land: lokaal, provinciaal, regionaal en federaal
- ⊗ het beheer van de pensioenfondsen van de autonome overheidsbedrijven (voor zover nog in eigen beheer)
- ⊗ het Kringloopfonds, Participatiefonds, Startersfonds, Zorgfonds
- ⊗ De Nationale Loterijen
- ⊗ De pensioenfondsen van de wetgevende machten (Senaat, Kamer, regionale parlementen,...)
- ⊗ De conjunctuurreserve van het Globaal Beheer van de Sociale Zekerheid
- ⊗ Het Zilverfonds
- ⊗ Etc....

d) Verantwoordelijken

De uitvoering van de acties valt onder de verantwoordelijkheid van het steunpunt duurzame overheidsopdrachten (zie Actie 1)

e) Timing

De timing voor de sensibiliseringscampagne en de opmaak van de inventaris is afhankelijk van de oprichting van het steunpunt duurzame overheidsopdrachten, dat operationeel zal zijn in de eerste helft van 2007, overeenkomstig Actie 1.

f) Budget

Het budget voor deze actie zal worden voorzien in het kader van het steunpunt duurzame overheidsopdrachten

Actie 4: Opzetten van een uniek loket voor overheidslabelling

a) Omschrijving

Doorheen de levenscyclus van een product (de ontwikkeling, het winnen van de grondstoffen, de fabricage en assemblage, het op de markt brengen, het gebruik en tenslotte de verwijdering) is er sprake van impact op milieuvlak, op sociaal vlak en op economisch vlak. Op milieuvlak gaat het over thema's als vervuiling, uitputting van grondstoffen, aantasting van ecosystemen, enz... Op sociaal vlak gaat het dan weer over respect voor mensen- en arbeidsrechten, tewerkstelling, ontginningen ter financiering van oorlogen, e.a., terwijl op economisch vlak thema's als prijsopbouw, eerlijke handel, corruptie, transparantie van de beslissingen, e.a. aan bod komen.

Steeds meer zien we dat in de maatschappij aandacht wordt besteed aan de manier waarop producten tot stand komen, aan de impact die producten hebben op die maatschappij en aan de manier waarop die producten worden verhandeld. Ondernemingen, overheden, ngo's, en anderen hebben op deze tendens ingespeeld, wat heeft geleid tot een toenemend aantal labels, certificaten en gedragcodes.

Daar waar het producten (en diensten) betreft werd reeds heel wat geëxperimenteerd met instrumenten als labels. Zo bestaan er ecologische labels, sociale labels, ethische labels, enz..

Vandaag de dag bestaan er in België twee overheidslabels, die uitgaan van een ketenbenadering en een onafhankelijke monitoring van de vooropgestelde criteria. Het label ter bevordering van een sociaal verantwoorde productie behoort tot de bevoegdheid van de staatssecretaris voor Sociale Economie, terwijl het Eco-label tot de bevoegdheid behoort van de minister van Leefmilieu. Beide labels hebben sterke gelijkenissen qua procedure, toekenning, controle, e.a.

Beide labels kennen tot op heden echter een matig succes. Dit is aan heel wat factoren toe te schrijven. In het laten slagen van een label moet heel wat energie, tijd en middelen worden gestopt. Om succes te hebben moeten labels in de eerste plaats beschikbaar (op de markt) zijn. Dit maakt dat ondernemingen een aanvraag moeten doen om hun producten te laten labelen, vooraleer de consument er voor kan kiezen. Ondernemingen hebben hierbij nood aan informatie, duidelijkheid, eenvoud en professionaliteit. Ook in andere Europese landen wordt men geconfronteerd met dezelfde uitdagingen en probeert men hier een antwoord op te vinden. In Nederland bijvoorbeeld heeft men ervoor geopteerd om het beheer van het Europees Ecolabel in Nederland toe te vertrouwen aan een onafhankelijke stichting, die ook nog andere labels beheert. Ook in Zweden bestaat een soortgelijk initiatief.

b) Actie

Zowel informatieverstrekking en promotie, aanvragen, toekenningsprocedures, onderzoek, contacten met andere soortgelijke organisaties in binnen en buitenland, enz., betreffende beide overheidslabels worden bij één loket ondergebracht.

Door de samenvoeging van de secretariaten van beide labels wordt gestreefd naar een vereenvoudiging voor de aanvrager, alsook de informatiezoeker. Bovendien kan er een wisselwerking ontstaan tussen beide labels, wat leidt tot gemeenschappelijke communicatie over labelling, gemeenschappelijke informatiecampagnes of infosessies, enz. ... Door middelen samen te brengen kan ook op een grotere schaal gewerkt worden, wat het succes van beide labels in de hand moet werken. Bovendien kunnen mensen worden geëngageerd die beide overheidslabels kunnen promoten bij ondernemingen, zodat deze sneller geneigd zijn ook effectief tot kwaliteitsvolle labelling van hun producten over te gaan. Ook een ondersteuning en begeleiding van hun aanvraag kan worden voorzien.

Dit uniek loket moet bijdragen tot de professionalisering van de overheidslabels en moet ook actief nagaan op welke manier het 'labellinglandschap' kan vereenvoudigd worden en er meer afstemming kan worden voorzien.

c) Doelgroepen

Het uniek loket richt zich in de eerste plaats tot ondernemingen, maar in tweede instantie ook tot consumenten en andere geïnteresseerden.

d) Verantwoordelijken

De uitvoering van de actie valt onder de verantwoordelijkheid van de staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling en Sociale Economie die bevoegd is voor het Belgisch sociaal label en de onder de verantwoordelijkheid van de Minister voor Leefmilieu, die bevoegd is voor het Europees Ecolabel in België.

e) Timing

Het uniek loket zal van start gaan op 1 januari 2007

f) Budget

De nodige middelen voor deze actie zullen worden voorzien op de budgetten van de respectievelijk verantwoordelijke minister en staatssecretaris.

Actie 5: Actief overheidsbeleid m.b.t. MVO op internationaal vlak

a) Omschrijving

De Belgische overheden zijn lid van diverse internationale organisaties en spelen hierin al dan niet een rol van voortrekker rond diverse thema's. Zo heeft België in het verleden bijvoorbeeld een belangrijke voortrekkersrol gespeeld in het kader van het verbod op anti-persoonsmijnen. Ook m.b.t. het verbod op clusterbommen speelt België een voortrekkersrol op internationaal vlak.

Met betrekking tot MVO zijn er diverse initiatieven op internationaal vlak waar ook België partij in is. Hier spelen wij niet altijd de rol van trekker en in sommige gevallen spelen we zelf geen actieve rol. In het kader van dit actieplan moet de rol van de Belgische overheid in MVO-dossiers worden versterkt en geactiveerd. Via het referentiekader, dit actieplan en andere initiatieven van de federale en regionale overheden heeft België op politiek vlak een inhaalbeweging gemaakt en heeft ze aansluiting gevonden bij het koppeloton van landen die een overheidsbeleid t.a.v. MVO ontwikkelen in Europa. Het activeren van de Belgische bijdrage op internationaal vlak aangaande MVO is hierbij een logische stap.

b) Actie

Deze actie wil de Belgische rol op diverse internationale beleidsniveaus activeren en versterken.

1. De ICDO werkgroep MVO zal een inventarisatie opstellen van de diverse internationale organisaties en instellingen die werkzaamheden ontwikkelen met betrekking tot MVO en zal hierbij nagaan op welke manier de Belgische inbreng kan georganiseerd of versterkt worden. Een aantal belangrijke zijn reeds geïdentificeerd. Onderstaande deelacties gaan hierop verder in.
2. Op Europees niveau bestaat er een High Level Working Group on Corporate Social Responsibility. De HLW CSR is een structuur die tot doel heeft informatie over het nationale MVO-beleid en -initiatieven van de lidstaten uit te wisselen. De HLW CSR staat onder voorzitterschap van de Europese Commissie. Tot nu toe werden de vergaderingen van deze werkgroep niet interdepartementaal voorbereid en werd het 'Belgische standpunt' niet vooraf bepaald. Voortaan zullen de vergaderingen van de HLW CSR worden voorbereid door de werkgroep MVO van de ICDO en zullen de 'Belgische standpunten' in de werkgroep worden voorbereid en uitgezet. De werkgroep MVO van de ICDO zal ook instaan voor de update van het 'compendium on national public policies on CSR in the European Union' van de Europese Commissie. Op deze website⁵ wordt per lidstaat van de Europese Unie een overzicht gegeven van de nationale beleidsacties en initiatieven op vlak van MVO.
3. Op VN-niveau bestaan er diverse organisaties en comités waar MVO aan bod komt.
 - a. Zo zijn er de VN-normen aangaande mensenrechten voor ondernemingen, die reeds werden goedgekeurd door de Sub-Commissie voor de Promotie en Bescherming van de Mensenrechten. De volgende stap is de bespreking van de tekst in de Commissie Mensenrechten van de Economische en Sociale Raad van de VN. Aan deze commissie zetelen bij toerbeurt 53 landen. Momenteel is België hier echter niet in vertegenwoordigd. Wel kunnen landen waarnemers sturen die de resoluties kunnen steunen, maar geen stemrecht hebben. De Belgische overheid zal nagaan op welke manier zij actief kan bijdragen tot het tot stand komen van de VN-normen in het kader van de discussies binnen de Commissie Mensenrechten.
 - b. In het kader van de Wereldtop voor Duurzame Ontwikkeling in Johannesburg in 2002 werd opgeroepen tot de ontwikkeling van een 10-jarig werkprogramma ter ondersteuning van regionale en nationale initiatieven ten einde de omschakeling naar duurzame consumptie en productie te versnellen. Hierin werd expliciet gewezen op het uitwerken van acties op alle niveaus met betrekking tot de

⁵ http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/csr-matrix/csr_matrix_en.cfm

verbetering van de sociale en ecologische verantwoordelijkheid en toerekenbaarheid van bedrijven. In het kader van de opvolgingswerkzaamheden van de Wereldtop van Johannesburg zal de Belgische overheid actief bijdragen tot de totstandkomen van het 10-jarig actieplan.

4. De International Standards Organisation (ISO) is een internationale organisatie die identificeert welke internationale standaarden en normen nodig zijn voor ondernemingen, overheden en de maatschappij in het algemeen, deze ontwikkelt samen met de sectoren die hen zullen gebruiken, ze aanneemt via procedures gebaseerd op input van de nationale lidstaten en deze vervolgens aflevert voor wereldwijde implementatie. De normen uit de ISO-9000-serie zijn hiervan het bekendste voorbeelden. In 2004 besliste de ISO om een internationale norm op te stellen aangaande MVO. Deze heeft onder tussen een naam gekregen: ISO 26000 en de grote principes ervan werden reeds vastgelegd. Om de voorbereidingen van de werkzaamheden vanuit België te coördineren werd bij het Belgische Instituut voor Normalisatie (BIN) een spiegelcomité opgericht. De voorbereidingen van dat spiegelcomité zal voor de overheid gebeuren binnen de werkgroep maatschappelijk verantwoord ondernemen, die dit als vast agendapunt zal opnemen in haar werkzaamheden. Hierbij zal steeds een vertegenwoordiger van de FOD Buitenlandse Zaken worden uitgenodigd
5. In het kader van een actief overheidsbeleid op internationaal vlak zal door de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Ontwikkelingszaken worden nagegaan hoe in het kader van hun bevoegdheden, België een bijdrage kan leveren aan de capaciteitsopbouw aangaande MVO in derde wereldlanden. Hierbij kan gedacht worden aan het ondersteunen van opleidingen, vormingen en seminaries m.b.t. MVO, de ondersteuning van vakbondswerkingen, enz. ...

c) Doelgroepen

Bovenstaande acties richten zich tot de diverse overheidsdiensten die in een internationaal kader geconfronteerd worden met initiatieven met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen.

d) Verantwoordelijken

- ⊙ De verantwoordelijke voor de uitvoering van deelacties 1, 2 en 4 is de werkgroep MVO van de ICDO
- ⊙ Deelactie 3a valt onder de bevoegdheid van de minister van Justitie, deelactie 3b onder de bevoegdheid van de staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling
- ⊙ Deelactie 4 valt onder de bevoegdheid van de Minister van Economie (het Belgisch Instituut voor Normalisatie, binnenkort omgevormd tot het Bureau voor Normalisatie). Het spiegelcomité en de werkgroep MVO zullen hierbij samenwerken
- ⊙ Deelactie 5 valt onder de bevoegdheid van de minister van Buitenlandse Zaken en de Minister van Ontwikkelingssamenwerking

e) Timing

Voor deze deelacties is geen timing vooropgesteld. Het gaat hier veelal om een voortdurende alertheid en inspanning, afhankelijk van de werkzaamheden op de diverse internationale beleidsniveaus.

f) Budget

De deelacties hebben geen budgettaire implicaties.

5.2. ACTIES GERICHT OP ONDERNEMINGEN EN HUN STAKEHOLDERS

Deze groep van acties betreffen nieuwe overheidsacties die niet gericht zijn op het eigen overheids-optreden, maar die gericht zijn tot ondernemingen en hun stakeholders.

Actie 6: Ondersteunen van lerende netwerken

a) Omschrijving

Maatschappelijk verantwoord ondernemen is voor heel wat ondernemingen, maar ook voor hun stakeholders een ongekend begrip. Hoewel er de laatste jaren heel wat kennisopbouw is gebeurd rond dit thema, heel wat instrumenten werden ontwikkeld en steeds meer ondernemingen zijn gaan experimenteren en innoveren rond MVO, blijft voor vele ondernemingen de stap heel groot en vooral onzeker. De vertaling van de MVO in zijn diverse aspecten naar de concrete bedrijfsvloer is niet vanzelfsprekend. Dit is trouwens niet enkel het geval rond MVO, maar ook m.b.t. andere thema's.

Ervaringen uit het verleden in o.a. Nederland en Vlaanderen hebben aangetoond dat lerende netwerken hierop een antwoord kunnen bieden. Via het samenbrengen van gemotiveerde ondernemingen (en stakeholders) in kleine groepen onder deskundige begeleiding kunnen de deelnemers in een vertrouwelijke, niet-concurrentiële omgeving kennis opbouwen en ervaringen uitwisselen. Lerende netwerken zijn een plek waar participanten van elkaar kunnen leren, waar ze collectief leren, maar waar ook feedback wordt georganiseerd en veel ruimte is voor de uitwisseling van ervaringen.

De meeste lerende netwerken die actief zijn hebben meestal enkel bedrijven in het netwerk die samen leren. Recent werd er binnen Vlaanderen van start gegaan met multistakeholder-lerende netwerken. In deze netwerken zijn verschillende stakeholders (zoals vakbonden, ngo's, buurtverenigingen, sociale economiebedrijven,...) opgenomen en samen proberen ze hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen rond een bepaald thema.⁶

Lerende netwerken zijn niet vreemd meer voor ondernemingen, ook al zijn ze niet altijd onder die noemer gekend. Zo zijn er de gekende Plato-projecten, waarbij grote ondernemingen, via het peterschapsprincipe kleinere bedrijven kennis overdragen en ondersteuning bieden in alle aspecten van het bedrijfsmanagement. Tegelijk wordt er gewerkt aan ervaringsuitwisseling en netwerkvorming tussen KMO's onderling, de kaderleden van de peterbedrijven en gastsprekers. Ook het management ES-change-programma (nu opgenomen in de plus-premie), waarbij de uitwisseling tussen ondernemingen uit de sociale economie en deze uit de reguliere economie centraal stond, gaf de aanzet tot het ontstaan van lerende netwerken.

Recentelijk ontstonden er ook enkel lerende netwerken rond maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het Quadrant-project van de Oost-Vlaamse Kamer van Koophandel, in samenwerking met VOKA, is hier een voorbeeld van.

b) Actie

Lerende netwerken ontstaan echter zelden vanzelf en hebben veel aan actieve prikkel nodig en een degelijke ondersteuning. Dit bewijzen de voorbeelden uit Nederland en Vlaanderen.

Deze actie bestaat er enerzijds in de ervaringen uit bestaande lerende netwerken m.b.t. MVO samen te brengen, te bundelen en ruimer te verspreiden, maar anderzijds ook nieuwe lerende netwerken met betrekking tot MVO op lokaal niveau en hoger niveau te laten ontstaan. De actie is onderverdeeld in drie deelacties.

⁶ Zie Bijlage 1, § 3.2.2: Vlaamse lerende netwerken MVO

1. Een overkoepelend overleg tussen de verschillende organisatoren en initiatiefnemers van lerende netwerken m.b.t. MVO zal worden opgezet. Dit overkoepelende overleg moet onder meer resulteren in het uitwerken van een ondersteunend document voor het opzetten van lerende netwerken, waarbij aandacht gaat naar de kenmerken en kernelementen van lerende netwerken, naar de succes- en faalfactoren en de aandachtspunten. Dit document moet een handleiding vormen voor het succesvol opzetten van lerende netwerken. Hiervoor kan samenwerking gezocht worden met overheden en andere actoren die reeds ervaring hier rond hebben.
2. Via de Kamers van Koophandel en andere werkgeversorganisaties kunnen nieuwe lerende netwerken worden geïnitieerd rond de vertaling van MVO naar het concrete ondernemingsniveau. Deze netwerken zijn specifiek naar ondernemingen gericht maar vertrekken toch van een multistakeholderbenadering die een enorme meerwaarde kan bieden. Kennis en ervaringen uit het Quadrant-project enerzijds, en de resultaten van het overkoepelend overleg (deelactie 1) kunnen hiervoor de basis vormen.
3. Op een hoger niveau (regionaal en/of landelijk) wordt nagegaan welke lerende netwerken kunnen worden opgezet, waarin niet alleen ondernemingen deelnemer zijn, maar waarbij ook stakeholders (zoals ngo's, vakbonden, consumentenorganisaties) deel uitmaken van het netwerk. Een concreet voorbeeld van zulk een netwerk, wordt beschreven in actie 7 met betrekking tot het opzetten van een Ethisch Handelsinitiatief op Belgisch niveau.

c) Doelgroepen

- ⊙ De handleiding is bedoeld voor de initiatiefnemers en organisatoren van nieuwe lerende netwerken
- ⊙ De doelgroep van de tweede deelactie zijn individuele ondernemingen/ondernemers, zowel KMO's als grotere ondernemingen, zowel uit de reguliere als uit de sociale economie. Het initiatief zal waar mogelijk worden gestuurd vanuit de werkgeversorganisaties, bij voorkeur in samenwerking met andere partners.
- ⊙ De doelgroep van de derde deelactie betreft ondernemingen en de regionaal- of landelijk georganiseerde stakeholders.

d) Verantwoordelijken

- ⊙ De werkgroep maatschappelijk verantwoord ondernemen van de ICDO is verantwoordelijk voor het uitwerken van het eerste deel van de actie. De werkgroep zal het overkoepelend overleg organiseren en een handleiding lerende netwerken uitwerken.
- ⊙ De Programmatorische federale Overheidsdienst Duurzame Ontwikkeling (PODDO) in samenwerking met de Programmatorische federale Overheidsdienst Maatschappelijke Integratie (PODMI): uitwerken van het tweede en derde deel van de actie.

e) Timing

- ⊙ De werkgroep MVO van de ICDO zal tegen eind 2007 een 'handleiding lerende netwerken' uitwerken.
- ⊙ De projectoproep voor de lerende netwerken via de Kamers van Koophandel of andere werkgeversorganisaties zal worden voorbereid en georganiseerd tegen eind 2007.
- ⊙ Voor projecten in het kader van de derde deelactie zal een projectoproep worden gelanceerd tegen juni 2007.

f) Budget

- ⊙ De organisatie van het overleg van initiatiefnemers en organisatoren van bestaande lerende netwerken aangaande MVO en het uitwerken van de handleiding, gebeurt binnen de middelen voorzien voor de ICDO in het kader van het tweede federaal plan duurzame ontwikkeling.
- ⊙ Het budget voor de uitwerking van de tweede en derde deelactie (het initiëren van nieuwe lerende netwerken) wordt voorzien door de PODDO en de PODMI.

Actie 7: Ondersteunen van ethische handel op Belgisch niveau

a) Omschrijving

Eén van de belangrijkste veranderingen van de laatste decennia is de steeds verder gaande globalisering, voornamelijk in de financiële en economische wereld. Ondernemingen zijn dan ook niet enkel meer actief in een lokale omgeving, maar hebben steeds meer banden met ondernemingen in niet westerse landen. In een aantal gevallen zijn Belgische ondernemingen zelf actief in die landen, in andere gevallen loopt een deel van de productieketen van de producten die de ondernemingen hier op de markt brengen in die landen.

Daar waar in de westerse landen de regelgeving sterk is uitgewerkt (zowel op economisch, sociaal als milieuvlak) en waar overheden ook in staat zijn deze af te dwingen, is dit in derdewereldlanden niet altijd het geval. Eén van de grote uitdagingen voor MVO ligt dan ook in die landen. Westerse ondernemingen kunnen juist daar een belangrijke bijdrage leveren om duurzame ontwikkeling in praktijk te brengen. De Belgische overheid vraagt en verwacht daarom niet alleen van haar ondernemingen, die in het buitenland ondernemen en investeren, dat zij de lokale wetgeving naleven (dit dient een vanzelfsprekendheid te zijn), maar dat zij ook rekening houden met die internationale normen en waarden. De maatschappelijke verantwoordelijkheid van ondernemingen zou zich dan ook moeten baseren op deze normen en waarden zodra een onderneming banden heeft met derdewereldlanden en consequent moeten zijn met de naleving van de regelgeving in België.

Het referentiekader MVO heeft in bijlage de belangrijkste internationale normen en waarden opgenomen. Hoe deze echter moeten vertaald worden naar ondernemingsniveau is voor heel wat ondernemingen en op welke manier dit best dient te gebeuren niet altijd even duidelijk. Ondernemingen worden vaak geconfronteerd met lokale situaties waar niet direct een oplossing voor handen is.

In Groot-Brittannië werd in 1998 het Ethical Trading Initiative opgericht. Dit is een samenwerkingsverband tussen ondernemingen, vakbonden en ngo's, met steun van de overheid, waarbij de deelnemers samenwerken om te zoeken naar oplossingen voor de problemen die zich voordoen bij het internationaal ondernemen op vlak van de naleving van internationale normen en waarden. Concreet werkt het ETI aan de hand van het uitwerken en identificeren van 'good practices' m.b.t. de implementatie van de basisgedragscode die het ETI heeft ontwikkeld. Deze 'good practices' worden vervolgens gepromoot en verspreid. Anderzijds wil het ETI ondernemingen aanmoedigen om de basisgedragscode te ondertekenen en te implementeren in hun productieketens.

ETI is op deze manier een soort lerend netwerk waaraan verschillende stakeholders deelnemen.

b) Actie

Er zal een oproep worden gelanceerd voor de oprichting van een lerend netwerk rond internationaal ondernemen en de toepassing van MVO-normen hierbij. Deze oproep kadert in de derde deelactie aangaande actie 1 met betrekking tot lerende netwerken. Aan het Belgische initiatief kunnen zowel ondernemingen als landelijk of regionaal georganiseerde ngo's deelnemen die op een constructieve manier oplossingen willen zoeken voor de uitdagingen rond internationaal ondernemen en de

implementatie, naleving en controle aangaande internationale normen en waarden. Binnen het lerende netwerk moet voldoende aandacht zijn voor de inspanningen die op dit vlak reeds gebeuren op het regionaal niveau, zoals het lerende netwerk rond Duurzaam Internationaal Ondernemen opgezet door Kauri en Flanders Investment & Trade.

c) Doelgroepen

Deze actie richt zich in tot ondernemingen die internationaal actief zijn en hierdoor geconfronteerd worden met uitdagingen aangaande de implementatie en naleving van internationale normen en waarden. Ook landelijk of regionaal georganiseerde ngo's en vakbonden met expertise op dit terrein kunnen aan het lerende netwerk deelnemen.

d) Verantwoordelijken

De oproep voor het organiseren van het Belgische initiatief zal gebeuren door de staatssecretaris bevoegd voor Sociale Economie en Duurzame Ontwikkeling, in overleg met de minister bevoegd voor Buitenlandse Zaken en de minister bevoegd voor Ontwikkelingssamenwerking.

e) Timing

De oproep voor organisatie van het Belgische initiatief zal in het voorjaar 2007 plaatsvinden.

f) Budget

Het Belgische initiatief moet net zoals dit ook in Groot-Brittannië het geval is gefinancierd worden vanuit verschillende partijen. Bij de opstartfase zal de Belgische overheid een toelage van 30.000 Euro voorzien vanuit het budget sociale economie 2007, eventueel aangevuld met toelagen vanuit andere bevoegdheden.

Actie 8: Multi-stakeholderdialoog verder zetten

a) Omschrijving

Op 28 april en 8 mei werden twee Forumdagen met stakeholders georganiseerd. Hierbij werden de belangrijkste stakeholders rond de tafel gebracht rond een aantal thema's en voorstellen van acties. De keuze van de thema's en voorstellen van acties werd gedaan op basis van de inbreng en voorstellen van diezelfde stakeholders in het kader van de consultatie aangaande het referentiekader MVO. Hoewel het uiteindelijk ging over de acties die de overheid zou moeten ondernemen of die wenselijk werden geacht door de stakeholders, bleef de overheid op deze twee dagen doelbewust als observator langs de zijlijn. De overheid wou de stakeholders op informele manier samenbrengen en laten brainstormen, maar tegelijkertijd ook zoeken naar een mogelijke consensus. De overheid zou dan nadien, via de ICDO, de resultaten van de inbreng van de stakeholders verwerken in onderhavig actieplan MVO.

Deze werkwijze waarbij stakeholders werden samengebracht om op informele manier in dialoog te gaan rond MVO is vrij nieuw en experimenteel in België. België heeft wel een overlegcultuur, maar veelal gebeurt dit op basis van concrete teksten en voorstellen, opgesteld door de overheid. Hier word omgekeerd te werk gegaan: de overheid wil eerst te weten komen wat de stakeholders zelf willen dat een overheid onderneemt om MVO te stimuleren, faciliteren en de kwaliteit ervan te bevorderen, alvorens zij een voorstel tot acties formuleert.

Hoewel de uitkomst van de forumdagen niet volledig aan de verwachtingen van zowel de stakeholders, als van de overheid voldeed, werd de methode waarin stakeholders informeel werden samengebracht om op een open manier met elkaar van gedachte te wisselen en te zoeken naar een consensus als positief ervaren, zo blijkt uit de evaluatie van de beide dagen.

b) Actie

Gezien de ervaringen met deze vrij nieuwe manier van overleg als positief werden benoemd, zal op geregelde tijdstippen een soortgelijk informeel overleg worden opgezet. Dit informele overleg mag echter niet in de plaats komen van het bestaande formeel overleg in de diverse overleg- en adviesorganen, dat dient te gebeuren rond concrete voorstellen van overheidsinitiatieven.

De informele multi-stakeholderdialoog moet zowel de federale overheid als de stakeholders de mogelijkheid bieden om op heel informele, maar transparante, manier met elkaar van gedachten wisselen en na te gaan waar nieuwe kansen, uitdagingen en bedreigingen liggen voor maatschappelijk verantwoord ondernemen. Er zal specifiek ook dienen te worden nagegaan hoe in zulk een informele setting tot ook een representatieve vertegenwoordiging van de diverse stakeholders kan worden benaderd.

Afhankelijk van de evaluatie van deze informele multi-stakeholderdialoog zal worden nagegaan of dit na verloop van tijd niet gestructureerd dient te worden. Hierbij zal ook rekening moeten worden gehouden met de specificiteit en de werkzaamheden van de bestaande overleg- en adviesorganen. De meerwaarde van structurering zal dienen te worden aangetoond en moeten gebeuren in samenspraak met de verschillende overleg- en adviesorganen.

c) Doelgroepen

Deze actie richt zich tot de verschillende groepen stakeholders en hun belangrijkste vertegenwoordigers, alsook tot de diverse overheidsactoren.

d) Verantwoordelijken

De verantwoordelijkheid voor de organisatie van informele multi-stakeholderdialoog met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen bevindt zich bij de PODDO, in samenspraak met de ICDO. De werkgroep MVO van de ICDO zal op basis van de jaarlijkse rapportering aangaande de uitvoering en stand van zaken betreffende de acties opgenomen in dit actieplan en nieuwe evoluties een voorstel doen aan de ICDO en de PODDO om een informele stakeholderdialoog te organiseren.

Wat betreft een mogelijke toekomstige verankering van een informele multi-stakeholderdialoog zal de ICDO de evaluatie afwachten van bovenstaande actie en zal zij hiervoor overleg plegen met de overleg- en adviesorganen.

e) Timing

De timing van de organisatie van de informele multi-stakeholderdialoog volgt uit de jaarlijkse rapportering van de ICDO, waar de stand van zaken betreffende dit actieplan onderdeel van zal uitmaken.

Wat de mogelijke verankering betreft van zo een informele multi-stakeholderdialoog wordt de evaluatie afgewacht die ten laatste 3 jaar na de aanname van dit actieplan dient te gebeuren.

f) Budget

De middelen voor de organisatie van de informele multi-stakeholderbijeenkomsten zullen worden voorzien door de PODDO.

Actie 9: Duurzaamheidsverslaggeving

a) Omschrijving

Transparantie is één van de basisprincipes van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Het opzetten van een succesvolle stakeholderdialoog hangt in grote mate af van het ter beschikking stellen van informatie op een toegankelijke en eerlijke manier. Transparantie kan onder meer verkregen worden door het uitbrengen van een duurzaamheidsverslag, waarin niet enkel over de financiële en economische resultaten en uitdagingen wordt gerapporteerd, maar ook over de sociale- en milieuaspecten, resultaten en uitdagingen.

In België is er momenteel geen verplichting om een integraal duurzaamheidsverslag uit te brengen. In de meeste van de ons omringende landen werden in de wetgeving wel verplichtingen opgenomen om ook te rapporteren over sociale en milieu-aspecten. Dit is ondermeer het geval voor beursgenoteerde bedrijven in Frankrijk (via het Décret n° 2002-221 du 20 février), in Duitsland (via de Bilanzrechtsreformgesetz) in de Verenigd Koninkrijk (via de Operation and Financial Review) en in Nederland (vanaf 2005 via een wijziging van artikel 2:391 van het Burgerlijk wetboek). In deze landen, en vele andere Europese landen is er bovendien een actief beleid van de overheid om duurzaamheidsverslaggeving van ondernemingen te promoten en hen hierin bij te staan.

Een recentelijk (juni 2005) internationaal onderzoek van KPMG in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam naar duurzaamheidsverslaggeving bij de top 100 ondernemingen in 16 landen en de top 250 ondernemingen wereldwijd geeft een beeld van de evolutie van de rapporteringen gedurende de laatste 10 jaren op wereldwijd niveau. Het onderzoek toont aan dat in de meeste onderzochte landen een duidelijke vooruitgang te merken is met betrekking tot duurzaamheidsverslaggeving en dat deze steeds verder evolueert naar geïntegreerde rapporten waarin zowel over milieugerelateerde als sociale en economische aspecten wordt gerapporteerd. België bengelt onder aan het lijstje en er is zelfs een achteruitgang vast te stellen ten opzichte van 2002.

Nochtans zijn al heel wat Belgische ondernemingen vertrouwd met de rapportering rond duurzaamheidsaspecten. Samen met de jaarrekeningen leggen heel wat Belgische ondernemingen ook een Sociale Balans voor en in Vlaanderen leggen heel wat ondernemingen reeds een milieuverlag voor in het kader van de Vlarem II-reglementering.

De vraag is dan ook waarom de stap naar een geïntegreerde verslaggeving zo weinig wordt gemaakt in België en de Belgische ondernemingen niet meegaan in de internationale ontwikkelingen op dit vlak. Onderstaande actie wil hieraan verhelpen.

b) Actie

De actie is opgebouwd uit drie deelacties, die zich telkens tot een andere groep van ondernemingen richten.

1. De Commissie voor Bank-, Financiën- en Assurantiewezen (CBFA) zal een werkgroep oprichten met experts en stakeholders die zullen onderzoeken welke initiatieven dienen genomen te worden om beursgenoteerde ondernemingen aan te zetten om aan duurzaamheidsverslaggeving te doen in het kader van de internationale context en in het kader van de creatie van een 'level playing field' met betrekking tot onze buurlanden. Tevens zal zij in kaart brengen, op basis van buitenlandse voorbeelden en op basis van het Global Reporting Initiatief, welke gegevens minstens dienen opgenomen te worden in een duurzaamheidsverslag. Bovendien zal zij nagaan of met deze actie ook een administratieve vereenvoudiging kan worden doorgevoerd. In dit kader dient ook een formele samenwerking met de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven te worden voorzien.

2. Ook voor overheidsondernemingen (al dan niet beursgenoteerd) zal worden nagegaan op welke manier zij aan duurzaamheidsverslaggeving kunnen doen. Hiertoe zal de bevoegde minister zich baseren op de bovengenoemde werkzaamheden van de CBFA
3. Voor kleine en middelgrote ondernemingen zal een handleiding worden opgemaakt door de CBFA die KMO's moet helpen om een duurzaamheidsverslag uit te brengen. Hiervoor zal men zich baseren op de 'High Five', die werd ontwikkeld voor KMO's in het kader van het Global Reporting Initiative. Bij de werkzaamheden aangaande de handleiding voor kmo's zal er sterk worden op toegezien dat, naast andere stakeholders, ook de vertegenwoordigers van de kmo's betrokken worden.

c) Doelgroepen

- ⊙ De eerste deelactie heeft Beursgenoteerde ondernemingen en bepaalde grote ondernemingen (de criteria hiervoor worden vastgelegd door de werkgroep onder voorzitterschap van het CBFA) tot doel.
- ⊙ De tweede deelactie is gericht op overheidsondernemingen
- ⊙ De derde deelactie richt zich tot KMO's en grote ondernemingen die niet onder de afbakening van de eerste deelactie vallen.

d) Verantwoordelijken

Voor het uitwerken van deelacties 1, 2 en 3 zal een werkgroep worden opgericht onder voorzitterschap van de Commissie voor Bank-, Financiën- en Assurantiewezen. In deze werkgroep zullen ook externe experts, stakeholders en vertegenwoordigers van de werkgroep MVO van de ICDO worden toegevoegd.

Voor de uitwerking van deelactie 2 is de staatssecretaris voor Overheidsbedrijven bevoegd.

e) Timing

- ⊙ De werkgroep opgericht onder voorzitterschap van de CBFA zal tegen juni 2007 een voorstel uitwerken aangaande de noodzaak tot een verplichte verslaggeving voor Beursgenoteerde ondernemingen en bepaalde grote ondernemingen, alsook de inhoud van zulk een duurzaamheidsverslaggeving.
- ⊙ De staatssecretaris voor Overheidsbedrijven zal tegen augustus 2007 de voorwaarden vastleggen waaraan een duurzaamheidsverslag voor overheidsondernemingen moet voldoen.
- ⊙ De werkgroep onder voorzitterschap van de CBFA zal tegen juni 2007 een handleiding uitwerken aangaande vrijwillige duurzaamheidsverslaggeving voor KMO's.

f) Budget

De werkmiddelen voor de werkgroep onder voorzitterschap van de CBFA zullen worden voorzien door de CBFA.

Actie 10: Opzet gemeenschappelijk onderzoekskader m.b.t. MVO

a) Omschrijving

Aangaande MVO is reeds heel wat wetenschappelijk onderzoek verricht, werden heel wat instrumenten ontwikkeld en initiatieven opgezet. Dit zowel op nationaal, maar zeker ook op internationaal niveau. Deze veelheid aan onderzoeksresultaten, instrumenten en initiatieven maakt het voor ondernemingen en hun stakeholders heel moeilijk om alle ontwikkelingen bij te houden en om de vertaling te maken naar het individuele ondernemingsniveau. Kenniscentra, zoals het

Vlaamse en het Waalse Kenniscentrum MVO, pogen heel wat van die kennis en ontwikkelingen samen te brengen op één centraal punt, in dit geval een website. Toch blijft nog heel wat onderzoek en kennisvergaring noodzakelijk betreffende het toch vrij recente MVO-domein. Heel wat onderzoekinstellingen, maar ook andere organisaties die actief zijn rond MVO doen dit reeds, zij het niet in een ruimer kader of onderling op elkaar afgestemd. Tijd en middelen op elkaar afstemmen via een gemeenschappelijk onderzoekskader kan dan ook klaarheid scheppen in de veelheid aan informatie, maar ook antwoorden bieden daar waar zich lacunes voordoen.

b) Actie

Teneinde de verschillende onderzoeken, ontwikkelingen en kennis samen te brengen zal een gemeenschappelijk onderzoekskader worden ontwikkeld. Dit onderzoekskader heeft verschillende doelstellingen:

1. Het in kaart brengen van de bestaande onderzoeken en de resultaten ervan, van de bestaande MVO-instrumenten en -initiatieven en van MVO-kenniscentra in België, Europa en op internationaal niveau. Hierbij zal ook worden nagegaan op welke manier de informatie kan worden up tot date gehouden en ter beschikking worden gesteld.
2. Het in kaart brengen van de belangrijkste hiaten op het gebied van kennis, instrumenten en verspreidingsmechanismen, en dit onder meer op basis van een stakeholderanalyse. Hierbij zal bijzondere aandacht gaan naar de praktische toepassing van mvo in kleine en middelgrote ondernemingen.
3. Het uitschrijven van specifieke onderzoeks- en ontwikkelingsopdrachten op basis van bovenstaande analyses.
4. Het in kaart brengen en het ontwikkelen van indicatoren om maatschappelijk verantwoord ondernemen in België te meten. Hierbij zal ook een stakeholderoverleg worden voorzien.

Gezien maatschappelijk verantwoord ondernemen verschillende bevoegdheden, zowel op federaal als op regionaal vlak raakt, is een samenwerking tussen de verschillende bevoegde instanties van groot belang. Op het gebied van wetenschappelijk onderzoek ligt de primaire bevoegdheid bij de gemeenschappen en gewesten, elk in het kader van hun eigen verantwoordelijkheden. De Federale overheid behield enkel een aantal exclusieve bevoegdheden, waarbij in sommige gevallen samenwerkingsovereenkomsten worden afgesloten met de betrokken gefedereerde entiteiten. Een gezamenlijk onderzoekskader MVO zal dan ook gebaseerd moeten zijn op een samenwerkingsovereenkomst tussen federale overheid en de regionale overheden.

Een gemeenschappelijk onderzoekskader hoeft niet noodzakelijk de vorm aan te nemen van een volledig nieuw programma, maar kan daar waar mogelijk ook worden ingebed in de focus van de reeds bestaand programma's. Belangrijk is wel dat er een gemeenschappelijke afstemming is op basis van bovenstaande doelstellingen.

c) Doelgroepen

De doelgroep van deze actie zijn de verschillende organisaties en instellingen die actief zijn op het vlak van onderzoek en wetenschappelijke kennisvergaring met betrekking tot maatschappelijk verantwoord ondernemen.

d) Verantwoordelijken

De actie zal worden gecoördineerd door het Federaal Wetenschapsbeleid (vroeger bekend onder de naam 'Federale Diensten voor Wetenschappelijke, Technische en Culturele aangelegenheden' of kortweg D.W.T.C.). Zij zal hiervoor samenwerken met de regionale bevoegde diensten voor wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Via een Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid (IMCWB), zal een samenwerkingsovereenkomst worden gesloten om te komen tot een gemeenschappelijk onderzoekskader MVO.

e) Timing

De uitwerking van een gemeenschappelijk onderzoekskader zal eind 2007 worden afgerond en in de vorm van een samenwerkingsakkoord worden gegoten. In dit samenwerkingsakkoord zal een concrete timing van de verschillende fasen van het onderzoekskader worden opgenomen. Ook zal hierin worden opgenomen welke delen kunnen ingebracht worden in de bestaande onderzoeksprogramma's.

f) Budget

Rekening houdend met de bestaande prioriteiten in de lopende onderzoeksprogramma's en de inpassing van een aantal onderdelen van het gemeenschappelijk onderzoekskader hierin zal, er onder voorbehoud van de nodige begrotingsmiddelen, een bijkomend budget worden vastgelegd in het samenwerkingsakkoord, gebaseerd op een verdelingssleutel tussen federaal en regionaal. Voor het begrotingsjaar 2007 is dit budget echter niet voorzien. Het Federaal Wetenschapsbeleid zal een voorstel van budget en verdeling doen in het kader van het samenwerkingsakkoord. Er zal tevens worden uitgezocht of voor deze actie geen middelen kunnen worden gevraagd bij de Europese Commissie.

Actie 11: Samenwerking tussen overheden m.b.t. verspreiding van kennis

a) Omschrijving

Vlaanderen kent sinds enige tijd een kenniscentrum MVO. Sinds kort werd ook in Wallonië een soortgelijk kenniscentrum opgericht. Het samenbrengen en verspreiden van 'best-practices', informatie en initiatieven is een heel belangrijke hefboom om maatschappelijk verantwoord ondernemen dichterbij de ondernemingen en hun stakeholders te brengen en het zo ook verder te laten evolueren. De regionale entiteiten in België zijn daartoe de meest aangewezen actoren gezien de specifieke situatie en accenten in de diverse regio's.

Tijdens de Forumdagen werden deze evoluties als heel positief ervaren, maar werd ook het belang van coherentie en samenwerking benadrukt, ook op vlak van informatieverzameling en verspreiding. Hierin werd een rol voor de federale overheid gezien.

b) Actie

In het kader van de ICDO-werkgroep MVO zullen op geregelde tijdstippen de organisatoren van de bestaande kenniscentra worden samengebracht teneinde de informatie met betrekking tot de diverse werkingen, accenten, toekomstperspectieven, e.a. aan elkaar mee te delen. Op deze manier kunnen beide bestaande kenniscentra in overleg met elkaar, en met de federale overheid, alsook de andere regionale overheden, hun werking sterker uitbouwen, ervaringen uitwisselen en ten behoeve van het bedrijfsleven en hun stakeholders streven naar een zo groot mogelijke coherentie van informatie en kennis aangaande MVO.

c) Doelgroepen

De doelgroep voor deze actie zijn de organisatoren van de bestaande regionale kenniscentra.

d) Verantwoordelijken

De uitvoering van deze actie valt onder de verantwoordelijkheid van de ICDO werkgroep MVO, waarin ook de vertegenwoordigers van de diverse regio's en van de organisatoren van de kenniscentra vertegenwoordigd zijn.

e) Timing

Voor de uitvoering van deze actie is geen specifieke timing voorzien. De ICDO-werkgroep MVO zal in het kader van haar werkzaamheden de organisatoren van de bestaande kenniscentra samenbrengen. Zij zal dit minstens één keer per jaar als formeel punt op de agenda plaatsen.

f) Budget

Deze actie heeft geen budgettaire weerslag.

Actie 12: Duurzaam pensioensparen

a) Omschrijving

Naast het wettelijk en aanvullend pensioen kan men op individuele basis indien men tussen 18 jaar en 65 jaar is ook aan pensioensparen doen en hierbij in aanmerking komen voor een belastingvermindering. Dit is de zogenaamde derde pijler. Pensioensparen in het kader van de derde pijler kan gebeuren via drie instrumenten:

- ⊙ de collectieve spaarrekening, de delen van pensioenspaarfonds die door de Minister van Financiën onder de door de Koning bepaalde voorwaarden zijn erkend voor het vormen van spaartegoeden die beschikbaar worden bij leven of bij overlijden bij daartoe erkende instellingen en ondernemingen;
- ⊙ de individuele spaarrekening: de door de belastingplichtige aangeschafte roerende waarden en, bijkomend, de op rekening gehouden bedragen, met het oog op het vormen van een spaartegoed dat beschikbaar wordt bij leven of bij overlijden bij een daartoe erkende instelling of onderneming;
- ⊙ de spaarverzekering: de verzekering door de belastingplichtige op zijn hoofd aangegaan om een pensioen, een rente of een kapitaal bij leven of bij overlijden te vestigen bij een daartoe erkende verzekeringsonderneming;

Het bedrag dat voor vermindering in aanmerking komt is beperkt tot 800 Euro (aanslagjaar 2007, inkomsten 2006) per belastbaar tijdperk. De herbelegging van de ingezamelde middelen in een pensioenspaarfonds of een pensioenspaarverzekering is momenteel niet gekoppeld aan MVI-criteria

b) Actie

Zonder afbreuk te doen aan het pensioensysteem zoals verankerd in de eerste pijler (wettelijke pensioen) en de tweede pijler (sectorale pensioenfonds) zal in het kader van de derde pensioenpijler maatschappelijk verantwoord investeren worden gestimuleerd. Dit kan door een onderscheid te maken tussen enerzijds MVI-pensioensparen, en anderzijds het gewone (niet-MVI-)pensioensparen. Naast de bestaande pensioenspaarfonds en pensioenspaarverzekeringen zullen de wettelijke aanpassing worden gedaan opdat ook MVI-pensioenspaarfonds en -spaarverzekeringen kunnen gecreëerd worden. De wetgever zal hierbij de minimale vereisten vastleggen. Tevens zal ook nagegaan worden of MVI-pensioensparen kan genieten van een verhoogde aftrek bovenop de bestaande budgettaire enveloppe of van een gedifferentieerde aftrek binnen dezelfde budgettaire enveloppe ten overstaan van het gewone pensioensparen in het kader van de derde pensioenpijler.

Pensioenspaarfonds en pensioenspaarverzekeringen in de derde pijler zullen, in zoverre zij dit nu nog niet verplicht zijn, ook aan een transparantieplichting worden onderworpen aangaande hun beleggingsbeleid en de mate waarin zij daarbij rekening houden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten.

c) Doelgroepen

Deze actie richt zich tot de mensen die aan pensioensparen doen in het kader van de derde pijler en dit ook op een duurzame manier wensen te doen.

d) Verantwoordelijken

Op de ministerraad van 26 oktober 2005 werd samen met de goedkeuring van het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van het KB/WIB92 (verhoging van de aftrek voor pensioensparen) ook beslist een werkgroep te belasten met de vraag hoe in het kader van de derde pensioenpijler meer aan duurzaam beleggen kan worden gedaan. Deze werkgroep zal vergaderen op gezamenlijk advies van de Minister van Financiën en de Staatssecretaris van Duurzame Ontwikkeling. Aan de werkgroep dienen ook de leden van het kernkabinet en de Minister van Pensioenen te worden toegevoegd. De werkgroep krijgt als opdracht bovenstaande actie verder uit te werken en hierover een voorstel te formuleren aan de regering.

e) Timing

De werkgroep zal een voorstel betreffende duurzaam beleggen in het kader van de derde pensioenpijler aan de regering overmaken in 2007.

f) Budget

Afhankelijk van de beslissing of er al dan niet een verhoogde aftrek bovenop de bestaande budgettaire enveloppe of gedifferentieerde aftrek binnen dezelfde budgettaire enveloppe komt voor MVI-pensioenspaarfondsen en MVI-pensioenspaarverzekeringen en onder welke modaliteiten dit zal gebeuren, zal eventueel een budget moeten voorzien worden in de begroting.

Actie 13: Evaluatie en uitbreiding transparantiemaatregel

a) Omschrijving

Gegeven het huidige aanbod van aanvullende pensioenspaarproducten op de Belgische markt, lijkt het aangewezen de verplichte transparantie, zoals voorzien in de wet op de aanvullende pensioenen van 28 april 2003 (art.42) uit te breiden. Die uitbreiding van de verplichte transparantie is reeds ingevoerd voor de Instellingen voor collectieve beleggingen (ICB) in de wet van 20 juli 2004 (art.76). Het is echter interessant deze maatregel tevens uit te breiden naar alle financiële instellingen teneinde een 'level playing field' te creëren. Hierbij dient ook aandacht te zijn voor de bescherming van gevoelige informatie en voor het vrijwaren van de concurrentiepositie van de Belgische ondernemingen ten opzichte van buitenlandse ondernemingen die niet zouden onderworpen zijn aan dergelijke verplichting. Publicatie van de informatie in de jaarverslagen over de wijze waarop het investeringsbeleid rekening houdt met sociale, ethische en milieu-aspecten maakt het mogelijk dat hier gaandeweg meer rekening mee gehouden wordt. Bovendien is het, enkele jaren na invoering, nuttig een evaluatie over de impact van deze maatregel inzake transparantie te organiseren.

b) Actie

De actie zou, na advies van de CBFA uit te brengen voor 1 mei 2007, in de volgende deelacties op te splitsen zijn:

- 1 In eerste instantie kan de wettelijke transparantieplichting worden uitgebreid naar heel financiële sector, met name de banken, de verzekeringssector, de kredietinstellingen en de instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening. De nieuwe tekst kan gebaseerd worden op bovengenoemde wetsartikelen, waarbij wordt aangegeven welke minimum informatie over het investeringsbeleid van de financiële instellingen in een jaarverslag dient te worden opgenomen.

- 2 In tweede instantie is het noodzakelijk de impact van deze verplichte verslaglegging voor ICB's aangaande hun beleggingsbeleid te evalueren. Die analyse kan eventueel leiden tot de noodzaak de wijze van communiceren over het beleggingsbeleid te harmoniseren. Het is tevens interessant bij deze analyse na te gaan in welke mate die harmonisatie kan worden uitgebreid naar andere sectoren dan de ICB's.

c) Doelgroepen

- ⊙ Deelactie één heeft vooral betrekking op de financiële instellingen.
- ⊙ Deelactie twee heeft vooral betrekking op de ICB's, maar daarnaast eventueel ook op andere financiële actoren. Dit afhankelijk van de aanbevelingen van de evaluatie.

d) Verantwoordelijken

- ⊙ De verantwoordelijke administraties inzake regulering van de financiële sector zullen de opdracht krijgen de meest aangewezen wettelijke bepalingen voor te bereiden. Hiervoor zal advies worden ingewonnen bij de CBFA.
- ⊙ De evaluatiestudie inzake de impact van het wettelijk kader van het beleggingsbeleid van de ICB's zal worden toevertrouwd aan de ICDO werkgroep MVI. De werkgroep van de CBFA, voorzien in actie 9, kan nagaan op welke wijze op basis van die evaluatie eventuele harmonisering inzake de bepalingen voor verslaglegging van andere financiële actoren kan worden vormgegeven. De controleorganen die voorzien zijn in de wet van 28 april 2003 (art.50 tot 53), zoals de Controledienst voor de Verzekeringen en de Raad voor Aanvullende Pensioenen, zullen worden betrokken bij deze CBFA werkgroep.

e) Timing

- ⊙ Een voorstel tot wijziging van de wettelijke bepalingen zal in 2007 aan de regering worden voorgelegd.
- ⊙ De evaluatiestudie dient haar conclusies en aanbevelingen tegen juni 2007 klaar te hebben. De CBFA werkgroep kan zich over de harmonisatie inzake de verslaglegging uitspreken in januari 2008.

f) Budget

- ⊙ De eerste deelactie heeft geen budgettaire implicaties.
- ⊙ De financiering van de studie is voorzien in het budget van de beleidscel van de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkeling.

BIJLAGE 1 BEHORENDE BIJ HOOFDSTUK 3

1. OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE BESTAANDE ACTIES INZAKE MVO

In onderstaand overzicht zijn die acties opgenomen die voldoen aan de in het hoofdstuk 3 genoemde criteria. Daarnaast bestaan nog diverse acties op de verschillende Belgische beleidsniveaus die niet voldoen aan deze geïntegreerde criteria, omdat ze bijvoorbeeld maar op één of twee pijlers betrekking hebben, zoals bv. milieumaatregelen. Dit neemt niet weg dat deze maatregelen natuurlijk wel kunnen bijdragen aan MVO. Een aantal van deze initiatieven wordt in paragraaf 2 opgesomd.

Het overzicht van de geselecteerde acties is opgedeeld naar de verschillende beleidsniveaus en loopt van het federale niveau naar Vlaanderen, Wallonië en Brussel en geordend naar de rol van de overheid, namelijk acties vanuit een maatschappelijk verantwoorde overheid en acties gericht op ondernemingen en stakeholders.

Voor elke actie of maatregel worden de volgende aspecten beschreven: de naam, het doel, een korte beschrijving en verdere informatie (indien aanwezig een weblink en de naam van de uitvoerende instantie).

1.1. ACTIES INZAKE MVO - FEDERAAL

ACTIES VAN EEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE OVERHEID

1. OESO Richtlijnen voor multinationale ondernemingen - Het Nationaal Contactpunt (NCP)

Doel:

Bevorderen van de toepassing van de vrijwillige OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen in België en Belgische ondernemingen met activiteiten in het buitenland.

Beschrijving:

Het NCP is belast met het bevorderen van de toepassing van de vrijwillige OESO Richtlijnen voor Belgische bedrijven. Het verzamelt informatie over de ervaringen die het land heeft met de richtlijnen, beheert vragen om inlichtingen en neemt deel aan het oplossen van problemen die in dat kader rijzen. Het doet jaarlijks verslag aan het OESO Investeringscomité. Het Contactpunt kan worden aangesproken om een onderzoek in te stellen op nationaal vlak in het kader van een vraag die betrekking heeft op de conformiteit van de handelswijze van een multinationale onderneming met de richtlijnen. Het NCP voor België heeft een tripartiete samenstelling, bestaande uit: vertegenwoordigers van de federale en regionale administraties, vertegenwoordigers van de representatieve vakbondsorganisaties en werkgeversorganisaties. Al deze leden dienen inspanningen te leveren om de richtlijnen onder de aandacht te brengen van bedrijven en leden. Gezien het aantal gevallen in behandeling ligt momenteel een plan klaar voor de actieve promotie van deze Richtlijnen bij de diverse actoren.

Verdere informatie:

De actie wordt uitgevoerd door de FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie
Zie: <http://www.oeso-richtlijnen.fgov.be>

2. (Duurzame) Overheidsopdrachten.

Doel:

Verduurzamen, integreren van sociale, ethische en milieucriteria in de verschillende fasen van een overheidsopdrachten en –aankopen.

Beschrijving:

In het kader van de (duurzame) overheidsopdrachten bestaan diverse initiatieven.

a. Omzendbrief aan de Federale Overheidsdiensten:

Omsendbrief P&O/DO (27 januari 2005) – Implementatie van het duurzame ontwikkelingsbeleid bij de overheidsopdrachten van leveringen gelanceerd door aanbestedende overheden van de federale overheden die behoren tot de klassieke sectoren.

b. Nieuwe wetgeving overheidsopdrachten:

De nieuwe Europese richtlijnen van 31 maart 2004 (2004/17/EG en 2004/18/EG) hebben een hervorming van de Belgische wetgeving overheidsopdrachten noodzakelijk gemaakt. Bijgevolg zal de wet van 24 december 1993 worden opgeheven en vervangen door een nieuwe wetgeving, die in het najaar van 2006 van kracht zal worden. Het gaat meer bepaald om de wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten van 15 juni 2006 en de wet van 16 juni 2006 betreffende de gunning, informatie aan kandidaten en inschrijvers en wachttermijn inzake overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten. In deze nieuwe wetgeving is, conform de Europese richtlijnen, de bekommernis van een duurzame ontwikkeling opgenomen. Zo is met name voorzien in de mogelijkheid om milieu- en sociale gunningscriteria op te nemen.

c. Website gids voor duurzame aankopen:

Deze website bevat allerhande informatie en tips voor aankopers. Er is een catalogus gemaakt met aanbevelingen voor de aankoop van producten die ecologisch en in sociaal verantwoorde omstandigheden gemaakt zijn. Deze catalogus wordt uitgegeven door de Staatssecretaris voor Duurzame Ontwikkelingen Sociale Economie en heeft het statuut van een ministeriële omzendbrief, voorzien in het eerste Federaal Plan Duurzame Ontwikkeling 2000 – 2004.

d. ICDO werkgroep duurzame overheidsopdrachten:

Sinds 2005 is een ICDO werkgroep opgericht die de implementatie van de nieuwe wetgeving inzake overheidsopdrachten verder vorm zal geven en die samen met het Coördinatiecomité Internationaal Milieubeleid (CCIM) een Nationaal Actieplan Duurzame Overheidsopdrachten zal opstellen. Deze actie komt voort uit de communicatie van de EC (2003) inzake geïntegreerd productbeleid (IPP), waarin het de lidstaten vraagt tegen 2006 een nationaal actieplan op te stellen. Specifieke acties inzake duurzame overheidsopdrachten op diverse overheidsniveaus zijn ook opgenomen in de nieuwe Europese Strategie voor Duurzame Ontwikkeling (EU SDS 10117/06, 9 juni 2006).

Verdere informatie:

Zie: <http://www.gidsvoorduurzameaankopen.be>

3. Eco Management and Audit Scheme (EMAS).**Doel:**

Milieu overwegingen integraal onderdeel laten uitmaken van beleidsplannen en werkprocessen.

Beschrijving:

Op de Ministerraad van 20 juli 2005 heeft de federale regering beslist EMAS te verplichten voor alle federale administraties vanaf juni 2006. (Deelname aan EMAS door andere organisaties en bedrijven is vrijwillig!) De diensten moeten hun milieuzorgsysteem laten controleren en goedkeuren door een externe auditor die daarbij de regels van de zogenaamde EMAS-verordening van de Europese Unie volgt.

Centraal tijdens de verificatie staat de Milieuverklaring, waarin het publiek wordt geïnformeerd over de milieuprestaties van de organisatie. In 2005 zijn de volgende federale organisaties al begonnen met een EMAS certificering: PODDO, Kanselarij, BTC en FOD's Wetenschapsbeleid, Mobiliteit en Vervoer en Budget.

Er wordt een gegroepeerde begeleiding van de administraties voorzien via een konvoosysteem. Begin 2006 werd effectief van start gegaan met konvooi 1 (Federaal Planbureau, Kanselarij van de Eerste Minister, POD Wetenschapsbeleid en Belgische Technische Coöperatie, POD Duurzame Ontwikkeling) en konvooi 1bis (op vrijwillige basis toegevoegd aan konvooi 1: FOD Budget en

Beheerscontrole en FOD Mobiliteit en Transport). De POD DO ondersteunt beide konvoien tijdens het volledige proces. De Ministerraad van 14 juli 2006 gaf zijn akkoord om verder te gaan met de begeleiding van konvooi 2 en met konvooi 3. Voor de begeleiding van konvooi 2 (onder meer FOD Economie, KMO, Middenstand en Energie, en de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu) is de procedure opgestart zodat ook zij begeleid zullen worden door externe milieuconsulenten. De POD DO zal de federale overheidsdiensten dan ook verder blijven begeleiden bij het EMAS-project. Concreet zal hij konvooi 2 verder ondersteunen en, na evaluatie, konvooi 3 opstarten. Van konvooi 3 maken de FOD Financiën en de FOD Binnenlandse Zaken deel uit. De organisaties die reeds hun EMAS-certificatie behaald hebben, dienen dit in 2007 te actualiseren.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.poddo.be>

4. Het Belgisch Sociaal Label**Doel:**

Een overheidslabel ter bevordering van sociaal verantwoorde productie en respect voor de rechten van werknemers.

Beschrijving:

De wet handelt over de arbeidsomstandigheden waarin een product doorheen de gehele productieketen wordt geproduceerd of over de manier waarop de producent(en) zijn werknemers behandelt. (op basis van de acht basisconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO)).

Doel is het bevorderen van een (meer) sociaal verantwoorde productie en dit aan de hand van de invoering van een sociaal label op het Belgische niveau. Het label wordt toegekend door de staatssecretaris voor duurzame ontwikkeling en sociale economie op bindend advies van een stakeholdercomité.

Financiële tussenkomst (premie) bij externe controleprocedure:

De hoogte van de tussenkomst is afhankelijk van de grootte van een onderneming. Kleine ondernemingen: 50% van de externe controlekost met een maximum van 5.000 €. Middelgrote ondernemingen: 50% van de externe controlekost met een maximum van 3.000 €. Grote ondernemingen: geen tussenkomst, behalve indien een deel van de keten in een derde wereld land is. De tussenkomst kan ook afhangen van de keten van het product.

Indien een deel van de keten zich in een ACP-land of in één van de MOL-landen bevindt kan de onderneming, onafhankelijk van de grootte van een onderneming een tussenkomst krijgen van maximaal 2.000 € (als er in één of meerdere van die landen een effectieve controle plaatsvindt). De combinatie met de tussenkomst afhankelijk van het soort onderneming is mogelijk, zolang de tussenkomst niet meer bedraagt dan de 50% van de totale externe controlekosten. De premie geldt per onderneming en kan slechts éénmalig worden verkregen in een periode van drie jaar. Het totaalbedrag hiervoor voorzien in de begroting bedraagt jaarlijks 100.000 €. Deze steun wordt gezien als de minimis-steun.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.social-label.be>

5. Het Europees Eco-label**Doel:**

Stimuleren van productie en consumptie van ecologische producten en diensten.

Beschrijving:

Het Europees Ecolabel is het Europese keurmerk voor non-food producten en diensten die minder belastend zijn, bijvoorbeeld door energie- en waterbesparing, afvalreductie of het verminderen van uitstoot naar lucht, water en bodem. Het symbool van dit label is de bloem. Het Belgische Eco-label Comité beoordeelt de aanvragen.

Het label wordt beheerd door het Bestuur van het Europese Ecolabel (EUEB). Dit bestuur bevat vertegenwoordigers van het bedrijfsleven en milieu- en consumentenorganisaties.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.eco-label.com>

6. Inlassing sociale en milieuclausules in bilaterale overeenkomsten bij wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen.

Doel:

Het bevorderen van milieu- en arbeidsnormen bij het afsluiten van bilaterale akkoorden inzake de aanmoediging en de bescherming van investeringen.

Beschrijving:

Het toepassingsgebied van deze bilaterale overeenkomsten behelst de bevordering en de bescherming van investeringen en het wegwerken van eventuele discriminerende regelingen die nadelig zijn voor investeringen. Bedoeling van de overeenkomsten is tussen beide landen een klimaat van vertrouwen te scheppen om de economische betrekkingen op te voeren. De onderhandelingen over een bilaterale investeringsovereenkomst worden voorafgegaan door een stimulerende dialoog met de landen die een dergelijke overeenkomst wensen af te sluiten. Bedoeling van de beslissing van de Ministerraad van 29 maart 2002 is dat met deze dialoog een consensus wordt bereikt over het belang van de inachtneming van de sociale en milieunormen. De clausule voorziet in:

- ⊙ De vrijheid van elke partner om op soevereine wijze het niveau van sociale en milieubescherming op zijn grondgebied vast te leggen;
- ⊙ Het verbod de normen te verlagen om meer investeringen aan te trekken (dumping op sociaal en milieugebied)
- ⊙ De inachtneming van de normen die het voorwerp waren van een door de partners aangegane internationale verbintenis;

De wil om samen te werken op het vlak van sociale en milieubescherming en in het verlengde hiervan, de mogelijkheid een gemengde vergadering bijeen te roepen om de dialoog voort te zetten en alle vraagstukken te behandelen die verband houden met de sociale en milieunormen als bedoeld in de overeenkomst.

7. Pensioenfondsen

Doel:

Ethisch beleggen van overheidsmiddelen

Beschrijving:

Het pensioenfonds van de Senaat belegt 30% van het kapitaal op ethische wijze.

8. Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden (BIO)

Doel:

MVO-criteria hanteren bij investeringen om het sociaal en ecologisch verantwoord handelen van KMO's in ontwikkelingslanden te bevorderen.

Beschrijving:

De Belgische Investeringsmaatschappij voor Ontwikkelingslanden, afgekort BIO, werd in december 2001 opgericht met het doel kleine, middelgrote of micro-ondernemingen in de ontwikkelingslanden te financieren. Het werd opgericht in het raam van een publiek-private samenwerking tussen de Belgische regering en de Belgische Maatschappij voor Internationale Investerings, die elk 50% van het kapitaal ad 5 miljoen euro, in handen hebben. De Belgische regering heeft eveneens een inbreng buiten kapitaal van een bedrag van 97,5 miljoen euro gedaan.

De wet van 3 november 2001, waarbij de BIO werd opgericht, preciseert dat de interventies direct of indirect tot een duurzame productieve werkgelegenheid moeten leiden waarbij de fundamentele sociale rechten gedefinieerd in de basisovereenkomsten van de Internationale Arbeidsorganisatie

(IAO) eerbiedigt moeten worden. Voorst moet de BIO een bewust beleid inzake gelijkheid tussen mannen en vrouwen voeren om zo tot een evenwichtige verdeling van de rechtstreekse of indirecte kredieten te komen, zowel op het vlak van het aantal kredieten als op het vlak van het bevrijde kapitaal. Tenslotte moet de BIO de criteria, bepaald door het Ontwikkelingscomité van de OESO, respecteren.

De BIO wil een sociaal verantwoordelijke belegger zijn. Eind september 2003 keurde het de operationele richtlijnen goed die de sociale en ecologische criteria vermelden die bedrijven, die een financiering zoeken, moeten naleven.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.b-i-o.be>

ACTIES GERICHT OP ONDERNEMINGEN EN STAKEHOLDERS

1. De Plus premie

Doel:

Versterken van productie- en beheersprocessen bij sociale-economie bedrijven én voor KMO's om MVO verder ingang te laten vinden.

Beschrijving:

De Plus Premie helpt KMO's en sociale economiebedrijven in het ontwikkelen van een mvo-beleid aan de hand van een aantal mvo-instrumenten. Het gaat daarbij over:

- ⊙ Stakeholder management
- ⊙ Sociale audit (AA 1000)
- ⊙ Duurzaamheidsverslaggeving (GRI als voorbeeld)
- ⊙ Duurzaam ketenbeheer
- ⊙ Diversiteitsmanagement

De tussenkomst gaat enkel over de externe kosten (consultancy, audit, verificatie, enz) en bedraagt maximaal 50% met een maximumterugbetaling van 400 € (zonder BTW) per volledige dag prestaties. Het maximumbedrag van de toelage is beperkt tot 10.000 € per project. Het subsidiebedrag is enkel bedoeld voor de kostprijs van de consultatie. Deze steun wordt gezien als de minimis-steun.

Verdere informatie:

<http://www.socialeconomy.be>

2. Kringloopfondsen

Doel:

Ethisch beleggen bevorderen door minimaal 70% van de opgehaalde middelen te investeren in sociale en duurzame economie.

Beschrijving:

Via het kringloopfonds kreeg het brede publiek in 2003 de kans kringloopobligaties met een maximale waarde van 500 € per stuk aan te kopen, waarbij een nominale rente van 3,125% door de overheid werd gegarandeerd. Daarbovenop konden de beleggers ook nog eens van een fiscaal voordeel genieten. Dit bedraagt maximaal 5% van het belegde kapitaal, op voorwaarde dat de belegging gedurende 5 jaar wordt aangehouden. Het fiscale voordeel is begrensd tot maximaal 250 € per belastingplichtige. In geen tijd werd 75 miljoen Euro ingezameld.

Enkele kenmerken van het fonds:

- ⊙ het belegt niet alleen in aandelen, maar verstrekt ook leningen,
- ⊙ het is geen collectief beleggingsfonds, maar een CVBA met sociaal oogmerk,
- ⊙ de initiatiefnemer en beheerder is geen private financiële instelling, maar de federale overheid,
- ⊙ de belegger is geen aandeelhouder, maar een leninggever (tekent in op een obligatie).

Doelstelling van het kringloopfonds is om minimaal 70% van de opgehaalde middelen te investeren in sociale en duurzame economie. Maximaal 30% van de middelen wordt belegd op maatschappelijk verantwoorde wijze.

Verdere informatie:

Website: <http://www.kf-fesd.be>

3. Nationale Staatsloterij

Doel:

Ethisch beleggen van de middelen van de staatsloterij

Beschrijving:

De Nationale Loterij verdeelt elk jaar opnieuw een aanzienlijk deel van haar inkomsten in de vorm van subsidies. Zo werd tussen 1978 - het jaar waarin de Lotto werd gelanceerd - en 2003 het totale subsidiebedrag van maar liefst 4,5 MRD EUR uitgekeerd aan een brede waaier van doelen van openbaar nut. Daarnaast is de Nationale Loterij gegroeid tot één van de belangrijkste sponsors van ons land. Op die manier vervult de Nationale Loterij een belangrijke sociale rol.

De Nationale Loterij is er bovendien in geslaagd om met het positief financieel resultaat van 2004 de gecumuleerde verliezen uit het verleden aan te zuiveren. Deze gunstige resultaten laten de Nationale Loterij vandaag toe haar rol van sociale motor verder te ontwikkelen. Daartoe heeft de Nationale Loterij een nieuwe wezenlijke stap gezet naar een maatschappelijk verantwoorde beleggingspolitiek. Door zich open te stellen voor een ethische toets, uitgevoerd door een externe en onafhankelijke instantie, beoogt de Nationale Loterij ook andere beleggers aan te sporen tot een ethische en sociale beleggingscode. Ethisch en duurzaam beleggen betekent voor de Nationale Loterij dat zij enkel wenst te beleggen in bedrijven die hun maatschappelijke verantwoordelijkheid ernstig nemen. Hiertoe wil de Nationale Loterij een nauw samenwerkingsverband aangaan met Ethibel/Stock at Stake, de belangrijkste onafhankelijke Belgische referentie voor duurzame beleggingen.

Verdere informatie:

Website: <http://www.lotto.be>

4. SRI- disclosure regulation in het kader van aanvullende pensioenen

Doel:

Vergroten van de transparantie

Beschrijving:

De wet van 13 maart 2003 betreffende de aanvullende pensioenen en het belastingstelsel van die pensioenen en van sommige aanvullende voordelen inzake sociale zekerheid. Hoofdstuk VIII. "Transparantie", art. 42: "de pensioeninstelling of de in de collectieve arbeidsovereenkomst of het pensioenreglement aangeduide persoon stelt elk jaar een verslag op over het beheer van de pensioentoezegging". Dit verslag wordt ter beschikking gesteld van de inrichter, die het op verzoek meedeelt aan de aangeslotenen. Het verslag moet informatie over de volgende elementen bevatten:

1. de wijze van financiering van de pensioentoezegging en de structurele wijzigingen in die financiering,
2. de beleggingsstrategie op lange en korte termijn en de mate waarin daarbij rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten,
3. het rendement van de beleggingen,
4. de kostenstructuur, in voorkomend geval de winstdeling.

Verdere informatie:

Zie ook: studie Belsif inzake publieke en private MVI-instrumenten:

http://www.belsif.be/user_docs/InventarispubliekeenprivateMVIinstrumenten.pdf

5. SRI-disclosure regulation voor alle instellingen voor collectieve belegging

Doel:

Vergroten van de transparantie

Beschrijving:

Onder Afdeling IV (wet van 20 juli 2004) "periodieke informatie en boekhoudregels", art. 76. § 1 staat dat elke instelling voor collectieve belegging een jaarverslag per boekjaar openbaar maakt en een halfjaarlijks verslag over de eerste zes maanden van het boekjaar. Deze verslagen bevatten een omstandige inventaris van het vermogen, een opgave van de resultaten en informatie over de mate waarin bij het beheer van de financiële middelen en bij de uitoefening van de rechten die aan de effecten in de portefeuille verbonden zijn, rekening wordt gehouden met sociale, ethische en leefmilieuaspecten. Deze verplichting geldt, in voorkomend geval, per compartiment.

Verdere informatie:

Zie ook: studie Belsif inzake publieke en private MVI-instrumenten:

http://www.belsif.be/user_docs/InventarispubliekeprivateMVIinstrumenten.pdf

1.2. ACTIES INZAKE MVO - VLAANDEREN

ACTIES VAN EEN MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORDE OVERHEID

1. MVO in lokale besturen

Doel:

Door eigen duurzaam overheidsoptreden MVO bij het lokale bedrijfsleven stimuleren

Beschrijving:

De lokale overheid kan een belangrijke speler worden om de principes van maatschappelijk verantwoord ondernemen te stimuleren.

Lokaal bestuur als werkgever: Het lokaal bestuur kan een MVO "voorbeeld- beleid" uittekenen via het eigen HRbeleid. Men kan ook concreet laten zien welke instrumenten lokaal (art 60 § 7, 500 euro trajectbegeleiding,...), Vlaams (WEP, ...) en federaal (SINE, ...) hiervoor doeltreffend kunnen worden ingezet.

Lokaal bestuur als bewuste klant: Het lokaal bestuur is een grote investeerder. Deze hefboom kan nu nog meer met nieuwe Europese regelgeving inzake overheidsopdrachten ingezet worden om MVO een structurele input te geven. Hier zal er vooral geïnvesteerd moeten worden in type bestek, clausules en uitwisseling van expertise tussen de besturen.

Lokaal bestuur als katalysator: Hier geldt de katalysatorrol zowel t.a.v. het regisseren van de uitbouw van de lokale diensteneconomie als t.a.v. het stimuleren van lokale bedrijven om MVO in hun beleid te integreren.

Binnen VVSG werd een MVO-coördinator aangesteld die lokale (en provinciale) overheden ondersteunt op het vlak van MVO.

Verdere informatie:

MVO-coördinator VVSG - Idriss Ibnou-Cheikh: idriss.ibnou-cheikh@vvsg.be

2. Vlaams Zorgfonds

Doel:

Ethisch beleggen van middelen

Beschrijving:

Het Vlaamse Zorgfonds is het reservefonds dat de Vlaamse regering aanlegt om de stijgende niet-medische kosten als gevolg van de vergrijzing in de nabije toekomst op te vangen. In dit fonds zit vandaag 493 miljoen euro. Het Zorgfonds belegt in eerste instantie voor 90% in obligaties en voor 10% in aandelen. Voor de selectie van zowel bedrijfsobligaties als aandelen wordt uitsluitend geput uit het Ethibel Investeringsregister. Het gedeelte in aandelen heeft het Ethibel label. Met deze beslissing was het Vlaamse Zorgfonds de eerste grote institutionele belegger in België die de stap zet naar het duurzaam beleggen.

Verdere informatie:

<http://www.wvc.vlaanderen.be/zorgverzekering/documentatie/zorgfonds.htm>

ACTIES GERICHT OP ONDERNEMINGEN EN STAKEHOLDERS

1. Digitaal Kenniscentrum MVO

Doel:

Door informatieverbreiding en kennisuitwisseling MVO in Vlaanderen verder promoten en mainstreamen.

Beschrijving:

Het Digitaal Kenniscentrum MVO beantwoordt aan een steeds groter wordende vraag naar gebundelde kennis en informatie rond MVO. Het centrum zal deze kennis en informatie met betrekking tot MVO in Vlaanderen bundelen en toegankelijk maken én zal fungeren als een virtuele ontmoetingsplaats. Dit initiatief kadert beleidsmatig in de Vlaamse Strategie voor duurzame ontwikkeling, waarbij goede afstemming met o.a. de minister van economie en het Vlaams Agentschap Ondernemen van groot belang zijn.

Hiertoe heeft het Digitaal Kenniscentrum een vierledige opdracht meegekregen:

1. het aanbieden van informatie en ondersteuning op het vlak van MVO,
2. een doorverwijsfunctie naar gespecialiseerde kennisdragers,
3. actief blinde vlekken in kennis en expertise detecteren zodat het beleid hierop kan inspelen,
4. de netwerking tussen de verschillende MVO-actoren bevorderen.

Het project is een initiatief van (19 april 2005) de Minister van Werk, Onderwijs en Vorming en de Minister van Sociale Economie en Gelijke Kansen. Voor de uitbouw van het kenniscentrum is een strategisch partnerschap aangegaan met Business & Society (in een model van publiek-private samenwerking). Deze actor brengt expertise en (inter)nationale netwerken in die een meerwaarde vormen voor de mainstreaming van MVO in Vlaanderen

Verdere informatie:

Zie: <http://www.mvovlaanderen.be>

2. Lerende netwerken MVO

Doel:

Via lerende netwerken informeren, implementeren en begeleiden van ondernemingen inzake MVO.

Beschrijving:

Dit project is gekoppeld aan het initiatief van het Digitaal Kenniscentrum. Met steun van het ESF zijn mogelijkheden gecreëerd om 7 netwerken te financieren, waaraan diverse actoren deelnemen, voor een totaalbedrag van 2,1 miljoen euro.

1. Bij het project TRACER met het thema 'Bedrijf en Buurt' werken VOKA, Kamer Van Koophandel Antwerpen, Waasland en partners zoals Adecco, Creyfs Interim, Vitamine W en de provincie Antwerpen samen inzake jeugdwerkloosheid en stageplaatsen voor leerlingen uit het Deeltijds Beroeps Secundair Onderwijs. KMO's uit de reguliere en sociale economie worden gestimuleerd hun maatschappelijke verantwoordelijkheid op te nemen binnen de lokale context en nieuwe beroepsmogelijkheden te creëren voor jongeren.
2. Het lerend netwerk COMPLETEET 'competentie-ontwikkeling' wordt getrokken door EHSAL. Samen met het Centrum voor Informatieve Spelen, SST, UNIZO, VOKA – Oost-Vlaanderen, VOV en Vitamine W wordt competentie management binnen KMO's geïntroduceerd en aangescherpt. Doel is een frequenter en juist gebruik van HR-tools te stimuleren op basis van competenties binnen de KMO.
3. Het HIVA en de drie vakbonden hebben zich verzameld in het lerend netwerk DIAMOND 'sociale dialoog'. De MVO-agenda bevat een aantal belangrijke syndicale topics zoals milieu, competentie management, noord-zuidverhoudingen, social audit en transparant ondernemen, waar op het terrein in overleg/samenwerking met werkgevers meer rond kan gebeuren. Door sociale dialoog met ondernemers en andere stakeholders wil men via het toepassen, aanpassen en verspreiden van MVO bijdragen tot meer mvo in het Vlaamse bedrijfsleven.
4. Het lerend netwerk 'Centre of Excellence MVO en KMO'. Unizo, Vosec, De punt, Kanaal 127 en het Centrum voor Economie en Ethiek van de KULeuven werken samen om MVO op het niveau van de KMO te stimuleren. Door het aanbieden van begeleidingstrajecten en het verspreiden van producten en methodieken op maat van de KMO wil men de deze ondernemers uit zowel de reguliere als sociale economie op het MVO-spoor zetten.
5. Het lerend netwerk DIO (Duurzaam Internationaal Ondernemen) met de partners Kauri, Flanders Investment & Trade (FIT) en Sustenuto. De FIT dient, als element in de sociaal-economische ontwikkeling in Vlaanderen, middels zijn binnen- en buitenlands netwerk het internationaal ondernemen op een duurzame wijze te bevorderen door het aanbieden van kwalitatief hoogstaande en specifieke diensten aan Vlaamse ondernemingen. (<http://www.flandersinvestmentandtrade.com>)
6. MCDO (Masterclass Duurzaam Ondernemen): Lerend Netwerk over stakeholderdialoog met klanten en eigen werknemers.
7. Lerend netwerk 'Duurzaam Veranderen' via de Karel De Grote Hogeschool i.s.m. met Vlaamse kringloopbedrijven.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.mvovlaanderen.be/>

3. Trividend

Doel:

Financiële middelen voorzien voor bedrijven uit de sociale economie.

Beschrijving

Trividend wil een antwoord bieden op de toenemende vraag naar risicokapitaal in de sector van de sociale economie. Hiervoor werd een unieke samenwerking gerealiseerd tussen actoren uit de sociale economie, de Vlaamse overheid en een aantal privé bedrijven

Trividend onderscheidt twee invalshoeken:

- 1) Werkgelegenheid voor kansengroepen: bedrijven en organisaties die hier werk van maken kunnen op steun rekenen. In de eerste plaats wordt gedacht aan invoegbedrijven en sociale werkplaatsen maar dergelijk statuut is zeker géén voorwaarde.
- 2) Maatschappelijke verandering nastreven: Los van de vraag welke de achtergrond of het opleidingsniveau is van de mensen die men in dienst heeft of zal nemen, kan een bedrijf ook bij Trividend terecht wanneer het op een andere manier wil ondernemen. De manier waarop dergelijk bedrijf met het begrip "winst" omspringt kan hierbij een indicatie zijn. Voorwaarde is wel dat ze de filosofie van "anders ondernemen" een centrale plaats geeft in haar missie en ze ook uitdraagt en als dusdanig over communiceert met de buitenwereld.

Verdere informatie:

<http://www.trividend.be>

1.3. ACTIES INZAKE MVO - WALLONIË

ACTIES GERICHT OP ONDERNEMINGEN EN STAKEHOLDERS

1. Digitaal Kenniscentrum

Doel:

Sensibilisering en informatieverspreiding inzake MVO

Beschrijving:

De Waalse Minister voor Economie en Werkgelegenheid en Buitenlandse handel heeft eind 2005 opdracht gegeven voor een studie om na te gaan op welke wijze de publieke autoriteiten bedrijven kunnen informeren en sensibiliseren inzake MVO. Hiervoor zal via een pilootproject een website worden opgezet waar bedrijven, in functie van hun sector en hun behoeften en middelen, alle noodzakelijke informatie aangaande MVO kunnen vinden.

Verdere informatie:

<http://rse-wallonie.be/apps/spip>

1.4. ACTIES INZAKE MVO - BRUSSEL

ACTIES GERICHT OP ONDERNEMINGEN EN STAKEHOLDERS

1. Eco-dynamisch label

Doel:

Bedrijven en instituties stimuleren om zich vrijwillig te engageren hun ecologische prestaties verder te verbeteren.

Beschrijving:

Dit label richt zich op alle soorten organisaties gevestigd binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en kan worden verkregen door certificering door een jury van 14 instellingen. Het wordt toegewezen voor een periode van drie jaar en is gradueel. Er is geen verificatie. Door de integratie van de beginselen van een milieubeheersysteem (MBS) is de aan de ondernemingen gevraagde werkwijze voor het verkrijgen van het Brusselse label "Ecodynamische onderneming" verenigbaar met die van het Europese 'Environmental Management and Audit System' (EMAS) en de internationale MBS-norm, ISO 14001. Het 3-sterrensysteem van dit label is vooral gericht op de directe milieu-impact van een organisatie, zoals minder papier gebruiken, licht uitdoen, etc., en niet zozeer op de indirecte milieu-impact, zoals het terugdringen energieverbruik van bv. verkeerslichten.

Verdere informatie:

Zie: <http://www.ibgebim.be>

2. Ordonnantie betreffende de goedkeuring en de financiering van inschakelingsbedrijven en lokale initiatieven voor de ontwikkeling van werk

Het opstellen van een ordonnantie en een uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring en de financiering van inschakelingsbedrijven en lokale initiatieven voor de ontwikkeling van werk door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De voorwaarden om aanvaard te worden als inschakelingsbedrijf zijn meer bepaald :

- ⊙ Het ontwikkelen van activiteiten of het voorstellen van diensten die een bijkomende sociale waarde doen ontstaan en die bijdrage tot een duurzame ontwikkeling en een sociaal nut vervullen;
- ⊙ Het begunstigen van de participatie van de werknemers bij de besluitvorming binnen het bedrijf.

1.5. GEMEENSCHAPPELIJKE ACTIES**1. Het Samenwerkingsakkoord Meerwaardeneconomie****Doel:**

De samenwerking bevorderen tussen de federale overheid en de verschillende regio's met betrekking tot sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Beschrijving:

Het samenwerkingsakkoord meerwaardeneconomie is een samenwerking opgezet tussen de Federale overheid, het Vlaams Gewest, het Waals Gewest, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de Duitstalige Gemeenschap. Het samenwerkingsakkoord loopt over de periode 2005-2008, en is een vervolg op het samenwerkingsakkoord sociale economie dat liep over de periode 2000-2004.

Het Samenwerkingsakkoord verbindt de contractuele partijen tot de ondersteuning en de versterking van de meerwaardeneconomie die uit twee pijlers bestaat, namelijk de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen. De verschillende partijen investeren in het kader van het samenwerkingsakkoord elk jaar gezamenlijk 30 miljoen Euro in de meerwaardeneconomie. Naast de belangrijkste engagementen die in het samenwerkingsakkoord vermeld staan, worden elk jaar ook afspraken gemaakt op welke manier en waaraan de middelen zullen worden besteed.

Verdere informatie

Zie: www.socialeconomy.be

2. Acties die MVO verder kunnen ondersteunen

Zoals eerder aangegeven bestaan er ook initiatieven en maatregelen op de diverse Belgische beleidsniveaus, die niet expliciet gericht zijn op of ontstaan zijn vanuit een geïntegreerde MVO aanpak en visie, maar die wel kunnen bijdragen tot een verdere MVO-aanpak bij bedrijven en andere organisaties, zoals gedefinieerd in het referentiekader MVO. Deze acties kunnen ook deel uitmaken van een toekomstig geïntegreerd MVO-beleid op de diverse beleidsniveaus. Het is in het kader van dit actieplan MVO dan ook zinvol enkele van zulke maatregelen te benoemen. Onderstaande opsomming, opgesplitst per thema, is eerder informatief en zeker niet exhaustief.

Sociaal:

Bij deze maatregelen staan acties inzake evenredige participatie op de arbeidsmarkt, en stimuleren van diversiteit en integratie centraal:

- ⊗ ontwikkeling van een 'diversiteitslabel' en een intern evaluatie-instrument voor zowel de publieke en privé-sector als vzw's – Waals Gewest.
- ⊗ Opzetten van een charter inzake diversiteit, in het kader van het contract voor economie en werkgelegenheid – Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- ⊗ Diversiteitsplannen, waarbij ook werkgeversorganisaties (o.a. Voka) zijn betrokken – Vlaams Gewest (zie http://www2.vlaanderen.be/ned/sites/werk/diversiteit_plannen.htm).

Mobiliteit:

Enkele maatregelen om duurzame mobiliteit te stimuleren:

- ⊗ Vervoersplannen voor publieke of private instellingen - Brussels Hoofdstedelijk Gewest (zie <http://www.ibgebim.be/nederlands/content/content.asp?ref=1915&Highlight=%20vervoersplannen>)
- ⊗ Diagnostisch instrument voor het opmaken van woon-werkverkeerplaatsingen bij openbare instellingen - Federale overheid (zie <http://www.mobiliteit.fgov.be/nl/index.htm>)

Milieu, energie, technologie:

- ⊗ BRISE: een partnerschap tussen drie vakbonden en het Brussels Instituut voor Milieubeheer (BIM) ter sensibilisering van werknemers inzake milieu en duurzame ontwikkeling – Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- ⊗ Rationeel Energiegebruik in ondernemingen: financiële tegemoetkoming voor Brusselse ondernemingen voor de realisatie van energiebesparende investeringen (zie <http://www.ibgebim.be>) - Brussels Hoofdstedelijk Gewest.
- ⊗ Diverse financiële ondersteuningsmaatregelen aan grote en kleine bedrijven voor investeringen die het milieu beschermen en energie besparen zoals: de reductie van afval tijdens productieproces, reductie van het energieverbruik bij productieproces, ontwikkelen van hernieuwbare energie – Waals Gewest.
- ⊗ Eco-efficiëntie concept: diverse maatregelen (economisch en informatieverstrekking) gericht op het bedrijfsleven om terugdringing van de milieu-impact te stimuleren zoals: eco-efficiëntiescan voor KMO's, informatie over eco-design voor ontwerpers, opvolgen milieuprestaties via indicatoren, MAMBO (afval), PRESTI in KMO's en de ondernemersportefeuille (zie: <http://www.eco-efficiëntie.be>, <http://www.emis.vito.be>) – Vlaams Gewest.
- ⊗ Financiële steunmaatregelen voor milieu- en energiebesparende investeringen zoals: verhoogde investeringsaftrek, ecologiepremie voor kleine en grote bedrijven, PRESTI 5 (afval en emissies), IWT-steun (duurzame technologie-ontwikkeling), PRODEM milieuvriendelijke technologie in KMO's en extern milieu-advies en rationeel energieverbruik (zie <http://www.gom.be>, <http://www.presti.be>) – Vlaams Gewest.

Economisch:

- ⊗ de Gewestelijke Investeringsmaatschappij Brussel (GIMB/SRIB in het Frans) financiert en begeleidt KMO's met zetel in het Brussels Gewest. Een programma is het Brusoc-fonds dat specifiek de lokale en sociale economie ondersteunt (zie <http://www.srib.be/>).
- ⊗ Het Brussels Agentschap voor de Onderneming (BAO/ABE in het Frans) adviseert en begeleidt gratis starters, bedrijven en kandidaat-investeerders voor de verwezenlijking van al hun projecten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (zie <http://www.abe-bao.be/Start.aspx>), o.a. de technologie-pool voor het milieu waarin een DO-perspectief centraal staat.

TEKST

ICDO <http://www.icdo.be>
CIDD <http://www.cidd.be>

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Programmatorische OverheidsDienst
Maatschappelijke Integratie
federale cel sociale economie

Service Publique de Programmation Intégration Sociale
cellule fédérale de l'économie sociale

Federal Public Planning Service on Social Integration
social economy division

Anspachlaan/Boulevard Anspach 1, bureau 14.21
B-1000 BRUSSEL
tel: +32 (0)2 509 82 68 - fax: +32 (0)2 508 86 72

socialeconomy@mi-is.be
<http://www.socialeconomy.be>

DRUK

Nevelland

DESIGN/ONTWERP

Foto's & ontwerp: ilse.heip@skynet.be

POD | Maatschappelijke Integratie
SPP | Intégration Sociale

